

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Korejská válka, 1950-1953

Pavel Kasl

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Korejská válka, 1950-1953

Pavel Kasl

Vedoucí práce:

Prof. PhDr. Aleš Skřivan, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Rád bych poděkoval prof. PhDr. Aleši Skřivanovi, Ph.D. za odborné připomínky, cenné rady a velkou trpělivost při vedení mé práce.

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Korejský poloostrov na konci druhé světové válce	2
3	Počátek studené války	10
	3.1. Americká politika zadržování.....	10
	3.2. Situace na Dálném východě po druhé světové válce	14
4	Vypuknutí války	20
	4.1. Překročení 38. rovnoběžky	20
5	Mezinárodní vztahy po vypuknutí konfliktu.....	22
	5.1. Korejská republika a USA	22
	5.2. Korejská válka a OSN.....	27
	5.3. Korejská válka a SSSR	30
	5.4. Korejská válka a Čínská lidová republika	35
6	Důsledky ukončení konfliktu.....	38
	6.1. Příčiny zastavení konfliktu	38
	6.2. Mírové rozhovory	40
	6.3. Podpis dohody o příměří.....	42
	6.4. Konsekvence konfliktu	45
	6.4.1. Sovětský svaz a Čínská lidová republika	45
	6.4.2. Konsekvence na USA	46
7	Závěr	47
8	Seznam použité literatury	50
9	Resumé.....	52
10	Přílohy	54

1 Úvod

Korejskou válku můžeme označit za první konfliktu studené války, která trvala několik desetiletí a která byla střetem dvou rozdílných politických systémů, kapitalistického „západu“ a komunistického „východu“. Samo označení „korejská válka“ je poměrně hodně zavádějící, jelikož k žádnému oficiálnímu vyhlášení války nikdy nedošlo. Stejně tak nemůžeme hovořit ani o konci „války“, jelikož celý konflikt byl ukončen příměřím, nikoliv mírem, jak tomu u válek bývá. Slovo válka je tedy v této práci použito coby označení organizovaného násilí páchaného jednou či druhou stranou na Korejském poloostrově. Obecně je možno říci, že se konfliktu zúčastnily dvě zneprátelené „koalice“ již zmíněných politických systémů. Na straně jedné to byla Korejská lidově demokratická republika, Čínská lidová republika a Sovětský svaz a na straně druhé Jihokorejská republika a Spojené státy americké podporované vojsky nově vzniklé Organizace spojených národů.

Hlavním cílem této práce je analyzovat a zhodnotit průběh a důsledků korejské války v letech 1950-1953. Dalším úkolem práce je potvrzení nebo vyvrácení hypotézy, zda útok, který započal v neděli ráno 25. června 1950, skutečně nařídil severokorejský vůdce Kim Ir-sen.¹ A jak velký vliv měl na jeho rozhodnutí k invazi sovětský diktátor Josif Vissarionovič Stalin.

Práce se nejprve zaměřuje na problémy, které vedly ke vzniku válečného konfliktu, přičemž hlavní pozornost je zde věnována otázce Dálného východu na konci druhé světové války a rozdělení Korejského poloostrova 38. rovnoběžkou na demarkační zónu Sovětského svazu a Spojených států amerických.² Dále práce pokračuje popisem pronikání Sovětského svazu do oblastí Mandžuska a na sever Korejského poloostrova, přičemž práce hodnotí postoj Spojených států vůči rozpínání komunismu a blíže seznamuje čtenáře s americkou politikou zadržování komunismu, která se stala toliko typickou pro celý průběh studené války.

Pozornost je dále věnována situaci v Číně po druhé světové válce, která se stala důležitou pro budoucí dění na Dálném východě. Je popsán průběh čínské občanské války mezi nacionalisty a komunisty a následně jsou zhodnoceny její důsledky pro

¹ Příloha č. 1 – Oficiální portrét severokorejského vůdce Kim Ir-sena.

² Příloha č. 5 – Dálný východ na konci druhé světové války a obranný perimetr USA zde.

budoucnost Koreje. Dále se práce věnuje otázce vzniku Korejské republiky na jihu a Korejské lidově demokratické republiky na severu, tedy dvou ideologicky rozdílných států na jednom poloostrově. V krátkosti jsou nastíněny vzájemné vztahy Sovětského svazu, ČLR a KLDR, které se v průběhu konfliktu různě měnily.

Samotný průběh konfliktu je zanalyzován chronologicky. Popis konfliktu začíná samotnou invazí Korejské lidově demokratické republiky a postoji USA a OSN na ni, který končí podpisem dohody o příměří oběma zúčastněnými stranami. V práci nejsou opomenuty ani měnící se role bojujících stran a jejich postavení v konfliktu, zejména v letech 1950-1951 při obraně Pusanského perimetru a protiofenzívě Spojených národů, dále při ofenzívách Čínské lidové republiky a při počínajících mírových rozhovorech. Dále je nastíněna role Sovětského svazu a Československé republiky jakožto jeho satelitního státu v průběhu celého konfliktu. Válka je na samý závěr zhodnocena z hlediska mezinárodní politiky coby faktor, který významně ovlivnil globální politiku v začátcích studené války. Na samý závěr práce jsou zhodnoceny důsledky války pro samotné aktéry konfliktu a poté pro další vývoj poloostrova i na mezinárodní politiku.

Jedním z hlavních zdrojů pro tvorbu této práce se stala publikace *The Korean War: an International History* od Williama Stuecka, jejíž informace jsou použity ve většině kapitol. Díky stručnému popisu historie Korejského poloostrova je možné více se dozvědět nejdříve o událostech před vypuknutím konfliktu a posléze o okolnostech vedoucím k válce i o bojových operacích. Důležitou publikací k pochopení důsledků války na jednotlivé aktéry byla kniha Briana Catchpolea s názvem *Korejská válka: 1950-53*. Vzhledem ke skutečnosti, že byl Catchpole vojákem americké armády v době korejské, tak je publikace především zaměřena na bojové operace. Dějinami 20. Století a tím i korejské války se v českém prostředí zabýval pouze prof. Vladimír Nálevka, jehož publikace *Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti: korejská válka 1950-1953* se také stala cenným zdrojem při tvorbě této práce. Účast Československé republiky v korejské válce a postoj k ní byly zkráceně nastíněny ve studiích Martina Píšy *Československo a korejská válka*, Pavla Janečka *Československo-korejské vztahy v době korejské války 1950-1953*, které se také staly důležitými zdroji informací týkajících se pohledu méně zainteresované země.

2 Korejský poloostrov na konci druhé světové válce

Problematika poválečného uspořádání Dálného východu a především pak Koreje a Japonska se řešila již v průběhu druhé světové války. Již na konferenci z roku 1943, která se uskutečnila v Káhiře, se diskutovalo o tom, že po válce by měla být Korea osvobozena od japonské okupace a Spojenci byli připraveni poskytnout jí svobodu a nezávislost v „pravý čas“. Tento japonský vliv trval v Koreji od rusko-japonské války roku 1905, přičemž v roce 1910 se Korea stala protektorátem samotné Říše vycházející slunce. Vladimír Nálevka o této japonské anexi Koreje napsal, že „*Japonci převzali v Koreji výkonnou i legislativní moc a generálnímu guvernérovi podléhalo jak vojsko, tak policie a četnictvo.*“³ V průběhu dalších let se proti japonské okupaci postavilo rozsáhlé hnutí odporu, které vyústilo v březnu 1919 v rozsáhlé povstání, které bylo brutálně potlačeno. Po tomto krvavém činu byla v čínské Šanghaji zřízena korejská „prozatímní vláda“,⁴ kterou vedl velký zastánce zápasu o osamostatnění a budoucí první prezident Korejské republiky Li Syn-man.⁵

O dalším osudu Koreje se hovořilo i na Jaltské konferenci v únoru 1945, kde bylo odsouhlaseno, že po skončení druhé světové války bude Korea spadat pod mezinárodní poručení Velké Británie, Spojených států, Sovětského svazu a Číny. Toto poručení pak má připravit vhodné podmínky k nastolení korejského demokratického režimu v čele se samostatnou vládou. Za hlavního představitele tohoto plánu demokratizace Koreje lze považovat amerického prezidenta Franklina D. Roosevelta, který zásadně odmítal kolonialismus a zároveň věřil, že všechny asijské země, které byly během války pod nadvládou Japonska, získají zpět svou nezávislost.⁶

V prosinci roku 1945 se v Moskvě uskutečnila konference ministrů zahraničních věcí, na které bylo mj. dohodnuto, že bude vytvořena americko-sovětská komise, která v Koreji připraví volby do prozatímní vlády. Tyto volby však skončily neúspěšně a i samo rozhodnutí o korejském poručnictví vyvolalo vlnu negativních ohlasů. Toto

³ NÁLEVKA, Vladimír, *Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti. Korejská válka 1950-1953*, Praha 2008, s. 21.

⁴ Tamtéž.

⁵ Příloha č. 2 – Fotografie prvního prezidenta Korejské republiky Li Syn-mana.

⁶ DONALDSON, Gary A., *America at War Since 1945. Politics and Diplomacy in Korea, Vietnam, and the Gulf War*, Westport 1996.

poručnictví by totiž pro Koreu znamenalo, že nezávislosti dosáhne až po pěti letech, což spolu s faktem, že korejština nezná slovo poručenství ale jen dozor, bylo velmi nemile přijímáno.⁷ Neexistovaly však žádné konkrétní kroky, jak by Korea chtěla své samostatnosti a sjednocení dosáhnout.

Spojenci o dění na Korejském poloostrově nejevili až takový zájem, jelikož svou pozornost museli primárně upínat k poválečnému rozdělení Evropy a situaci v Číně a Japonsku.⁸ Geografická pozice Koreje však byla velmi dobrá, jelikož z ní bylo možno podniknout invazi do Japonska, tak i do Číny či Sovětského svazu. Není se tedy čemu divit, že o dění na tomto poloostrově se velmi zajímala Moskva a po vítězství čínských komunistů i Mao Ce-tung.⁹ Stalin na káhirské konferenci prohlásil: „*Zdá se, že Korea může nabídnout lákavou příležitost k posílení ohromných ekonomických prostředků Sovětského svazu na Dálném východě... Sovětská okupace Koreje by vytvořila zcela novou strategickou situaci na Dálném východě a její dopady v Číně a Japonsku by mohly být dalekosáhlé.*“¹⁰

Stalin očekával, že poté co podle jaltské dohody vstoupí do tří měsíců od porážky Německa s Japonskem do války, vstoupí Rudá armáda na korejský poloostrov, který od té doby bude okupovat.¹¹ Rudá armáda dne 8. srpna 1945 vstoupila podle dohody se Spojenými státy do války na Dálném východě a její jednotky vstoupily na korejské území 6 dnů předtím, než Japonsko kapitulovalo a rychle postupovaly směrem k jihu.¹² Na Korejský poloostrov vlastně mohla vstoupit jedině Rudá armáda, nebo jednotky Spojených států, jelikož Čína byla sama zaměstnána tím, aby získala zpět ztracená území. Američané sice měli dostatečný počet jednotek, aby s nimi Koreu obsadili, avšak generál Douglas MacArthur se rozhodl soustředit své síly převážně na okupaci Japonska.¹³

⁷ CHO, Myung Hyun, *Korea and the Major Powers. An Analysis of Power Structures in East Asia*, Seoul 1989, s. 28.

⁸ Tamtéž, s. 164.

⁹ Příloha č. 3 - Fotografie vůdce Čínské lidové republiky Mao Ce-tunga.

¹⁰ STUECK, William Whitney, *The Korean War. An International History*, Princeton 1995, s. 17.

¹¹ Tamtéž, s. 18.

¹² CHO, s. 165.

¹³ Generál Douglas MacArthur byl velitelem amerických sil na Dálném východě a vrchním velitelem ozbrojených sil OSN v Koreji od 14. července 1950 do 11. dubna 1951. Byl také zkušeným polním velitelem, ovšem se sklonek k narcismu a pocitu nadřazenosti,

Americké jednotky generála Hodgeho dorazily do jihokorejského Inčchonu 8. září 1945 a o den později obsadily hlavní město Soul. Nemírně důležité bylo také, aby si Spojené státy a Sovětský svaz vytvořili hranici, kde budou operovat jejich jednotky. Tímto úkolem byli pověřeni Carles Hartwell Bonesteel a Dean Rusk. Tato hranice byla stanovena na 38. rovnoběžku a nerespektovala fakt, že na severu se nacházela silná koncentrace průmyslu, kdežto na agrárním jihu žilo více Korejců.¹⁴ Toto faktické rozdělení Koreje na severní a jižní část mělo být pouze dočasným krokem do doby konečné porážky Japonska. Americký prezident Harry S. Truman, který dne 12. dubna 1945 vystřídal ve funkci zesnulého prezidenta F. D. Roosevelta, si nepřál, aby Stalin získal celý poloostrov, a tak v rámci politiky zadržování vydal Generální rozkaz č. 1, kterým měl být zastaven postup sovětských jednotek po Korejském poloostrově.¹⁵

Severní část Korejského poloostrova byla obsazena Sověty dne 12. října 1945. Rudé armádě při této operaci velel generál Ivan Čist'jakov, který dne 8. února 1946 dal podnět k vytvoření národního shromáždění složeného z Korejců bojujících proti Japonsku v exilu na Sibiři a v Mandžusku, kteří se nyní vrátili do vlasti. Jeden z těchto navrátilivších byl i Kim Ir-sen,¹⁶ který byl zároveň důstojníkem Rudé armády.¹⁷ Pro Sověty tak byl naprosto důvěryhodnou osobou, která by v budoucnu mohla zastávat významnější funkce.¹⁸ Za řídicí orgán, který fungoval jak v jižní, tak v severní Koreji, do doby než byla vytvořena Korejská lidová republika, byla Komise pro přípravu nezávislosti, které předsedal Lyuh Woon-hyungen.

který ho vedl k rozhodnutím ignorovat vyšší orgány či opačný názor. Toto teatrální vystupování ovšem nakonec vedlo k jeho předčasnému odvolání z postu vrchního velitele OSN v roce 1951. KAUFMAN, Burton Ira, *The Korean Conflict*, Westport 1999, s. 92.

¹⁴ SANDLER, Stanley, *The Korean War. An Interpretative History*, London 1994, s. 22.

¹⁵ DONALDSON, s. 7.

¹⁶ Kim Ir-sen (1912-1994) se narodil nedaleko Pchjongjangu v roce 1912 a roku 1919 se jeho rodina přestěhovala do Mandžuska blízko korejské hranice. V roce 1932 založil Korejskou lidově revoluční armádu, která vedla boj proti Japonsku. Během druhé světové války dostal vojenský výcvik v SSSR a v roce 1945 se vrátil do sověty okupované severní Koreje. Poté, co byla v roce 1948 založena KILDR, byl sověty jmenován do čela její vlády a stal se tak jejím vůdcem i v průběhu konfliktu. Získal absolutní kontrolu nad touto zemí nejprve jako předseda vlády (1948-1972) a poté jako prezident (1972-1994) do své smrti. KAUFMAN, s. 90.

¹⁷ Podle svědectví již v průběhu druhé světové války hovořil o svých plánech, jak vojenskou silou sjednotit Koreu.

¹⁸ GONCHAROV, Sergei N., LEWIS, John W., LITAI, Xue, *Uncertain partners. Stalin, Mao, and the Korean War*, Stanford 1993, s. 132.

Američané se však kroků Stalina velmi obávali, a tak americký generál John R. Hodge ihned po vylodění svých jednotek 8. září 1945 vydal pokyn, aby byly všechny lidové komise rozpuštěny. Obával se totiž obsazování vysokých funkcí Korejci a měl v plánu na těchto postech ponechat Japonce, kteří měli s administrativou přeci jen větší zkušenosti. Tento krok nelze považovat za zcela moudrý, jelikož vyhrotil již tak poměrně složité vztahy mezi Korejci a Američany. Dokonce i již výše zmiňovaná Komise pro přípravu korejské nezávislosti totiž byla iniciována a do jisté míry i sponzorována Japonci.

Dva dny před vyloděním amerického vojska na Korejském poloostrově se aktivizovalo domácí hnutí odporu, které již 6. září 1945 vyhlásilo Korejskou lidovou republiku, jejíž legitimitu ovšem americký generál Hodge neuznal a s odůvodněním, že členové hnutí jsou komunisté, ho nechal rozpustit.¹⁹ V obou částech poloostrova byla na základě předchozích dohod ustanovena vojenská okupační správa zastoupená generálem Romaněnkem na severu a generálem Arnoldem na jihu.²⁰ Proti této americké politice se dne 10. září rozhořely protesty, na které museli Američané zareagovat, a tak japonského guvernéra a šéfa policie nahradili ve funkci vybraní Američané. Následně byla ustanovena pravicová vláda a americké jednotky postupně začali nahrazovat korejské policejní složky.

V polovině prosince 1945 předložil na moskevské poradě ministrů zahraničí americký státní tajemník James F. Byrnes návrh postupné emancipace korejské společnosti, na který sovětský ministr zahraničí Vjačeslav Michajlovič Molotov odpověděl odmítavě. Sovětský svaz trval na dočasném udržení okupačních zón, které mu dávaly možnost na severu od 38. rovnoběžky budovat státní zřízení komunistického typu, kde se tak postupně formovala nová vládnoucí elita, kterou ideově zpevnili etničtí Korejci ze Sovětského svazu, jako byl kupříkladu Kim Ir-sen.²¹

Vzhledem k faktu, že se Spojené státy velmi angažovaly v otázce poválečného uspořádání Evropy a jejího dalšího směřování, finančně podporovaly Evropu prostřednictvím tzv. Marshallova plánu, nemohly se již dostatečně věnovat otázce Koreje. Američané tedy přenechali tuto otázku nedávno vzniklé Organizaci spojených národů a

¹⁹ SANDLER, s. 32.

²⁰ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 23.

započali se stahováním svých jednotek z poloostrova.²² Rozhodli se zde neponechat ani těžkou techniku, jelikož se obávali, že by ji Li Syn-man zneužil a podnikl výpad směrem na sever, a tak spolu s ní Koreu do konce června 1949 opustili.²³ Moskva sice proti přenechávání korejské otázky do rukou OSN protestovala, ale Valné shromáždění OSN většinou svých hlasů rozhodlo dne 14. listopadu 1947 vytvořit tzv. Dočasnou komisi OSN pro Koreu,²⁴ která měla připravit a dohlížet nad průběhem demokratických, svobodných a tajných voleb do celokorejského ústavodárného shromáždění.²⁵

Rezoluce Dočasné komise pro Koreu také doporučovala oběma okupačním mocnostem co nejrychlejší stažení jejich vojsk z Korejského poloostrova²⁶, což také v průběhu roku 1949 učinila také sovětská armáda, která v zemi zanechala asi jen něco málo přes 4000 sovětských poradců a instruktorů, kteří se podíleli na výstavbě severokorejských armády.²⁷ Při příležitosti hlasování o uspořádání voleb a zřízení Dočasné komise v listopadu 1947 se poprvé mohla Československá diplomacie výrazněji seznámit s korejskou problematikou.²⁸ V průběhu roku 1949 taktéž opustili Korejský poloostrov sovětské okupační jednotky a zemi zůstalo asi jen něco málo přes 4000 sovětských poradců a instruktorů, kteří se podíleli na výstavbě severokorejských armády.

Problém však nastal právě v organizaci voleb na severu, kde této komisi nebylo umožněno překročení 38. rovnoběžky, a tak komise doporučila, aby se volby konaly pouze na jihu země.²⁹ Nově ustanovenou Dočasnou komisí OSN pro Koreu byly volby stanoveny na květen 1948, jimiž vzniklo Ústavodárné shromáždění, které v následujícím měsíci přijalo ústavní listinu Korejské republiky a zvolilo Li Syn-mana

²¹ Tamtéž, s. 24.

²² STUECK, s. 25.

²³ SANDLER, s. 39.

²⁴ Dočasná komise OSN pro Koreu měla být složená ze zástupců Austrálie, Kanady, Čankajškovy Číny, Filipín, Francie, Indie, Salvadoru, Sýrie a Ukrajinské SSR. JANEČEK, Pavel, *Československo-korejské vztahy v době korejské války 1950-1953*. In: *Historie a vojenství* 55, 2006, 3, s. 37.

²⁵ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 25.

²⁶ JANEČEK, s. 37.

²⁷ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 26.

²⁸ JANEČEK, s. 34.

²⁹ CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka. 1950-53*, Praha 2003, s. 17.

jejím prezidentem.³⁰ Oficiálně vznikla Korejská republika 15. srpna 1948, která se v prosinci téhož roku stala dalším státem OSN a byla touto organizací uznána jako jediná legitimní vláda v Koreji.³¹ Na toto vyhlášení Korejské republiky zareagoval sever obdobně a vyhlásil 9. září 1948 Korejskou lidově demokratickou republiku v čele s Kim Ir-senem, jejíž politický systém odpovídal sovětskému modelu tzv. socialistického státu. I přesto, že se stala KLDŘ nově vzniklým samostatným státem s vlastní správou, měl v něm Stalin umístěn vysoký počet sovětských poradců s rozsáhlými pravomocemi, prostřednictvím kterých mohl dokonce měnit rozhodnutí jednotlivých ministerstev.³² I tato vláda KLDŘ se považovala za jedinou legitimní korejskou vládu.³³ To byl problém, jelikož tak na Korejském poloostrově existovaly dvě vlády, které se považovaly za zástupce korejského národa a odmítaly existenci a legitimitu vlády druhé.

V letech 1946 až 1950 bylo ještě několik pokusů o konání nových voleb, které by vedly k sjednocení Koreje, avšak všechny tyto volby skončily nezdarem. K vyhocení situace napomohl i nový obranný perimetr Spojených států, který ustanovil Dean Acheson, a který v sobě nezahrnoval korejský poloostrov a to navzdory faktu, že Američanům muselo být jasné, že bez jejich pomoci není jih schopen odolat případné invazi ze severu.³⁴

K prvnímu významnému kroku týkajícímu se navázání diplomatických a hospodářských styků mezi vládami KLDŘ a Československé republiky došlo dne 8. října 1948 z popudu ministra zahraničních věcí KLDŘ Pak Hon Jonga. O předloženém návrhu jednala vláda ČSR, která 19. října spolu s formálním uznáním korejské vlády vyslovila také souhlasem s tímto návrhem, který byl o dva dny později doručen

³⁰ Li Syn-man (1875-1965) se narodil 26. dubna 1875 v severní Koreji a byl vzdělán na americké misijní škole, kde se naučil mluvit anglicky. V roce 1896 vstoupil do Klubu nezávislosti Koreje, jehož cílem bylo reformovat monarchistický systém a odstranit japonský vliv v Koreji. Již na počátku dvacátého století se stal otevřeným zastáncem korejské nezávislosti na japonské nadvládě. V roce 1948 se stal prvním prezidentem Korejské republiky a jejím vůdcem v průběhu korejské války. Zůstal prezidentem až do roku 1960, kdy byl nucen opustit zemi po vojenském převratu. KAUFMAN, s. 101.

³¹ JANEČEK, s. 37.

³² Ve vrcholných funkcích státního aparátu KLDŘ působilo přes 200 sovětských občanů korejské národnosti. Závažným pravidlem bylo, že náměstkem ministra byl vždy sovětský Korejec. NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 26.

³³ DONALDSON, s. 10.

³⁴ KAUFMAN, s. 7.

korejskému ministrovi.³⁵ Tímto formální aktem se stala Československá republika prvním sovětským satelitem, který uznal severokorejský stát.³⁶ Při následujících setkáních československých a severokorejských zástupců se nejčastěji hovořilo o možnostech hospodářské spolupráce mezi těmito spřátelenými zeměmi. Během návštěvy u československého velvyslance ze 17. února 1949 dokonce zazněl korejský návrh o navázání obchodních styků s vládou ČSR. Obchodní zájem KLDK v září 1949 především padl na koupi československých lokomotiv a výstavbu strojírenských závodů, ale nakonec z tohoto jednání sešlo. Ale i přes tyto nezdary již od roku 1947 určité hospodářské styky mezi oběma zeměmi existují. Dokládají to skutečnosti, že do roku 1950 bylo do severní Koreje dodáno různé průmyslové zboží, jako byly elektromotory, tkaniny a papír.³⁷

³⁵ PÍŠA, Martin, *Československo a korejská válka*. In: *Historický obzor* 8, 1997, 3/4, s. 82.

³⁶ JANEČEK, s. 34; PÍŠA, s. 82.

³⁷ Příloha č. 6 – Tabulka dodávek komodit ČSR do KLDK. JANEČEK, s. 34-35.

3 Počátek studené války

3.1. Americká politika zadržování

Druhou světovou válku vyhrály dvě naprosto rozdílné ideologie. Na jedné straně to byl komunismus reprezentovaný Sovětským svazem a na straně druhé, demokracie, kterou představovaly Spojené státy americké. Tyto dvě naprosto neslučitelné ideologie pak byly důvodem vzniku dalšího konfliktu, kterým se stala tzv. studená válka. Ač by se to tak nemuselo zcela jevit, tak Spojené státy vzešly z druhé světové války v mnohem silnější pozici, než Sovětský svaz. Ten utrpěl téměř 20 milionové ztráty na životech a především jeho dopravní infrastruktura a hospodářství byly zničeny. Stejně tak Spojené státy disponovaly jadernými zbraněmi, což opět posilovalo jejich pozici ve světě.³⁸

V průběhu druhé světové války se musely Spojené státy, Sovětský svaz a Velká Británie spojit proti společnému nepříteli. Americký prezident Roosevelt chtěl v tomto spojení pokračovat i nadále a vytvořit mezinárodní organizaci, která by dohlížela nad kolektivní bezpečností. Tento jeho předpoklad ve společnou spolupráci Spojených států a Sovětského svazu byl vyvrácen počínáním Sovětského svazu, který po druhé světové válce započal s přetvářením zemí východní Evropy na své satelity.³⁹ Sovětský svaz sice na konferenci konané 26. června 1945 v San Franciscu podepsal Chartu OSN, avšak znepokojení na straně Spojených států přetrvávalo, vzhledem k neochotě Sovětského svazu stáhnout své jednotky ze severního Íránu,⁴⁰ vytvoření silné pro moskevské vlády v Polsku a dalších zemích východní Evropy a silné ideologické kampani, kterou Sovětský svaz šířil.⁴¹

První obavy, že se po skončení druhé světové války pokusí Sovětský svaz rozšířit svou ideologii, se objevily již na postupimské konferenci. Tato ofenzivní Stalinova strategie byla založena na několika dnes již mylných předpokladech, kdy např. spoléhal na obnovení amerického izolacionismu, dodržení dohody Velkou Británií z října 1944 o

³⁸ PAINTER, David S., *The Cold War. An International History*, London 1999, s. 5.

³⁹ CHO, s. 135.

⁴⁰ Za druhé světové války byla vojska Sovětského svazu nasazena v Íránu, aby se pokusila zabránit Adolfu Hitlerovi získat místní naftová pole. Sovětský svaz však ani po půl roce od konce druhé světové války nestáhl z Íránu svá vojska, jak předtím bylo ujednáno ve smlouvě mezi Íránem, Sovětským svazem a Velkou Británií z roku 1943.

⁴¹ SUCHÝ, Petr, *Strategie zadržování v americké zahraniční politice. Vznik a vývoj koncepce 1945-1953*, Brno 2005, s. 21.

rozdělení sfér vlivu v jihovýchodní Evropě a zejména podcenil ekonomické změny, které nastaly po skončení války v Evropě.⁴² Tyto obavy z rozpínivosti SSSR byly poté formulovány v tzv. „Dlouhém telegramu“, který vytvořil Georg Kennan, bývalý americký diplomat v Sovětském svazu 22. února 1946.⁴³

Tento telegram upozorňoval na nutnost obezřetnosti v otázce bezpečnosti vůči Sovětskému svazu a jeho praktikám, kdy svým satelitům vnucuje vnímání ostatních zemí coby nepřátelských států, před nimiž je třeba mít se na pozoru, aby tak mohl Sovětský svaz legitimizovat svůj diktátorský režim.⁴⁴ V tomto telegramu upozornil, že konečným cílem komunistického hnutí je konečná porážka kapitalistického systému na západě.⁴⁵ Tato obsáhlá depeše o 8 000 slovech poté jasně definovala strategii Spojených států, které viděly jediný možný prostředek obrany v energickém protitlaku, jehož budou uplatňovat jak v oblasti zeměpisné tak i politické dlouhodobě, trpělivě, ale zároveň neústupně a obezřetně vůči zadržování expanzivních tendencí Sovětského svazu.⁴⁶ Proklamovaným tezí by neměly Spojené státy věnovat pražádnou pozornost. Odpověď Sovětského svazu na sebe nenechala dlouho čekat. Sovětský diplomat ve Washingtonu Mikolaj Novikov odsoudil tyto kroky Spojených států coby imperialistické s cílem získání světové nadvlády.

Problémy se Sovětským svazem, které se přímo dotýkaly Íránu⁴⁷, Řecka a Turecka,⁴⁸ donutily amerického prezidenta Trumana dne 12. března 1947 k sepsání tzv. Trumanovy doktríny, kde byla jasně definovaná taktika globálního zadržování komunismu, jež vlastně vycházela z „Dlouhého telegramu“.⁴⁹ Truman se obrátil na americký Kongres s konkrétní představou americké role ve světě se slovy: „*Myslím, že*

⁴² NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 12.

⁴³ LIGHTBODY, Bradley, *The Cold War*, New York 1999, s. 5.

⁴⁴ CROCKATT, Richard, *The Fifty Years War. The United States and the Soviet Union in World Politics. 1941-1991*, London 1995, s. 59.

⁴⁵ NÁLEVKA, Vladimír, *Studená válka*, Praha 2003, s. 16.

⁴⁶ GADDIS, John Lewis, *Studená válka*, Praha 2006, s. 37.

⁴⁷ Sovětský svaz odmítl stáhnout svá okupační vojska z oblasti severního Íránu, která zde participovala, aby zamezila vojskům nacistického Německa v přístupu k ropným nalezištím, od roku 1942. Podpisem smlouvy mezi Sovětským svazem, Velkou Británií a Íránem v roce 1943 bylo stanoveno stažení těchto okupačních vojsk z území Íránu do 6 měsíců od kapitulace Německa.

⁴⁸ V Turecku požadoval Sovětský svaz části území země, na nichž chtěl vystavět své vojenské základy, aby z nich mohl kontrolovat dvě důležité úžiny mezi Černým a Středozemním mořem, Bospor a Dardanely.

⁴⁹ LIGHTBODY, s. 19.

*Spojené státy jsou povinny podpořit svobodné národy odolávající pokusům ozbrojených menšin usilujících o jejich podrobení nebo vzdorující tlakům přicházejícím zvenčí. Myslím, že jsme povinni pomoci svobodným národům vytvářet svůj osud vlastníma rukama. Myslím, že naše pomoc musí spočívat především v ekonomické a finanční podpoře, která je nezbytná pro dosažení jejich hospodářské stability, a tudíž i vyrovnaného politického života.*⁵⁰ Právě na základě této Trumanovy doktríny byla schválena americkým Kongresem, jemuž v tuto dobu vládli republikáni, peněžitá pomoc v hodnotě 400 milionů dolarů Turecku a Řecku,⁵¹ kterou americký prezident 22. května signoval.⁵² Tímto formálním aktem byl vdechnut život nově formulované politické koncepci Spojených států vůči Sovětskému svazu pro příštích několik dekád.

Plnou měrou se tato nová koncepce prosadila v tzv. Marshallově plánu, který vycházel z popudu amerického ministra zahraničí George C. Marshalla, o hospodářské pomoci poválečné Evropě z 5. června 1947. Válkou zničené Evropě tak byla poskytnuta finanční pomoc ve výši 13,2 miliardy dolarů. Vzhledem k tomu, že Sovětský svaz odmítl účast na této pomoci Evropě, nemohly být v ní zahrnuty i státy, které se Sovětským svazem sympatizovaly. Stalin se totiž obával, že tímto by se sovětské satelity dostaly do protikomunistické koalice, a tak v září roku 1947 dal sám popud k vytvoření Kominformy, což vlastně byla mezinárodní organizace komunistických stran, která byla striktně řízena z Moskvy. Výsledek tohoto počínání tak vlastně rozdělil Evropu na dvě části. Obavy Spojených států o bezpečnost Evropy následně vzrostly v údobí sovětské blokády západního Berlína v průběhu druhé poloviny roku 1948 a v prvních několika měsících roku následujícího.⁵³ Tímto krokem nechtěně Sovětský svaz potvrdil pozici Spojených států coby největšího protivníka, který jako jedno z protiopatření přistoupil k vytvoření Severoatlantické aliance, jejíž zakládací listina byla podepsána 4. dubna

⁵⁰ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 14.

⁵¹ K urychlenému schválení finanční pomoci Řecku a Turecku přispěl sled událostí řecké a turecké krize. Velké Británie v zimě na přelomu let 1946-1947 zkolabovala z důvodu neúnosného domácího hospodářského zatížení a mnohostranné mocenské angažovanosti. Labouristická vláda Jeho Veličenstva, která do února 1947 podporovala hospodářsky a vojensky Turecko a řeckou legitimní vládu v probíhající občanské válce, oznámila ve své notě, že k 31. březnu 1947 zastaví onu pomoc oběma státům. Také bylo vyneseno rozhodnutí o konečném odchodu z indického subkontinentu. Po přijaté britské notě jednala o nově vzniklé situaci špička amerického státního departmentu. NÁLEVKA, *Studená válka*, s. 18-19.

⁵² MASON, John W., *The Cold War. 1945-1991*, London 1996, s. 9.

1949.⁵⁴ Vladimír Nálevka o tomto paktu napsal, že se „*signatáři zavázali hájit svobodu, společné dědictví a kulturu svých národů, založenou na zásadách demokracie, svobody jednotlivce a právního řádu.*“⁵⁵

Američané se domnívali, že jakožto velmoc vlastníci atomovou bombu, budou mít hybnou páku na Sovětský svaz a jeho rozpínající se politiku. Stejně tak se americký prezident Truman snažil, aby byla vytvořena při OSN komise, která by dohlížela nad jadernými zbraněmi a tak de facto i kontrolovala, zda se Sovětský svaz nesnaží o vytvoření vlastní atomové bomby.⁵⁶ Později zveřejněné americké a sovětské dokumenty odtajňují skutečnost, že sovětská zpravodajská síť ve Spojených státech získala důležité informace o tamním jaderném výzkumu, které následně přispěly k vytvoření první sovětské atomové bomby, kterou Sovětský svaz otestoval v Kazašské stepi v létě roku 1949.⁵⁷

Spojené státy si vypracováním tzv. Baruchova plánu, vyhradili právo vlastnit jaderné zbraně do doby, než bude situace ve světě stabilní a kontrolní komise nebude funkční. Tento Baruchův plán tak vlastně zavazoval všechny členy Rady bezpečnosti OSN, že nepoužijí své právo veta v otázce týkající se atomových zbraní.⁵⁸ Toto samozřejmě Sovětský svaz nemohl připustit, a tak při prosincovém zasedání Rady bezpečnosti v roce 1946 byl tento návrh zamítnut. Místo tohoto plánu tak Sovětský svaz přišel s vlastním návrhem, který požadoval, aby se USA vzdala svých jaderných zbraní. Ani tento návrh však nebyl schválen, a tak mohli Sověti dne 14. července 1949 uskutečnit svou první jadernou zkoušku aniž by tak porušili rezoluci OSN.⁵⁹ Skutečnost, že po tomto datu disponoval Sovětský svaz funkční jadernou zbraní a hodlal pokračovat v jejím výzkumu a testování, ovlivnil americkou politiku v dalších krocích studené války. Přesto si Stalin uvědomoval jistá úskalí týkající se možného střetu se Spojenými státy. Hlavně co se týkalo množství jaderného arzenálu, byly na tom Spojené státy stále o mnoho lépe než jejich sovětský protějšek.

⁵³ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 15.

⁵⁴ MASON, s. 13.

⁵⁵ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 15.

⁵⁶ CRAIG, Campbell, *The Atomic Bomb and the Origins of the Cold War*. New Haven 2008, s. 120.

⁵⁷ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 83.

⁵⁸ PAINTER, s. 18.

⁵⁹ CRAIG, s. 124.

Obavy Spojených států z rostoucí moci komunismu vystupňovala nejenom skutečnost získání atomové bomby Sovětským svazem, ale i vítězství Mao Ce-tunga v Číně.⁶⁰ Ztráta jaderného monopolu a neúspěch politiky zadržování komunismu měl dopad i na vnitropolitické dění ve Spojených státech, kde se objevily názory z možného proniknutí komunistů do vysokých úřadů americké administrativy. Jedním z takových, kdo tuto myšlenku veřejně proklamoval, byl dříve neznámý americký senátor Joseph McCarthy, který s tímto názorem veřejně vystoupil ve svém projevu 9. února 1950. Naprostá většina McCarthyho obvinění se ukázala být neopodstatněná. Ale jak již bylo zmíněno o dva odstavce výše, některá se stala pravdivými po zveřejnění jistých amerických a sovětských dokumentů.⁶¹

Dnes můžeme s pravdivostí říci, že americká politika zadržování komunismu byla dosti neúčinná, protože američtí představitelé vycházeli z chybné premisy, že komunisté budou pasivně vyčkávat a nepokusí se v jistém okamžiku o aktivní výpad do oblasti, ve které se budou Spojené státy potýkat s maximálními obtížemi. Takovou oblastí jak se později ukázalo, byla právě Korea.⁶²

3.2. Situace na Dálném východě po druhé světové válce

Na konci druhé světové války byly na jaltské konferenci v únoru 1945 jasně stanoveny hranice poválečného rozdělení Evropy, které byly vymezeny dvěma německými státy, Německou demokratickou republikou a Spolkovou republikou Německo.⁶³ Stalin na konferenci přislíbil vyhlásit válku Japonsku do třech měsíců od německé kapitulace, a že nebude podporovat čínské komunisty,⁶⁴ za což mu bylo

⁶⁰ PÍŠA, s. 81.

⁶¹ NÁLEVKA, *Studená válka*, s. 46-47.

⁶² KISSINGER, Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha 1996, s. 490.

⁶³ NÁLEVKA, *Studená válka*, s. 48.

⁶⁴ O tomto příslibu z jaltské konference se Stalin Maovi nezmínil. Stejně jako v předchozí skutečnosti, viděl Mao Stalinovu zradu také v podpisu smlouvy o přátelství a spolupráci s Čankajškem ze dne 14. srpna 1945. Pocity těchto zrad se pak více projeví v jistém ochlazení vztahů mezi Moskvou a Pekingem v dalších údobích. Ani vztahy Stalina k Maovi nebyly vřelého charakteru. Sovětský vůdce v něm neviděl pravého komunistu, ale jak on jednou sám řekl komunistu „margarinového“. Základem těchto rozporů byla skutečnost odlišné komunistické ideologie, kterou Mao prosazoval. Potencionální revoluční sílu viděl v masách rolnictva a agrární politice Číny, zatímco jeho protějšek byl zastáncem klasické marxistické teorie, pro kterou byla hlavní hnací silou dělnická třída proletariátu. Velká řada knih a studií analyzuje vzájemné vztahy obou komunistických

přislíbeno navrácení území, o které přišel v rusko-japonské válce 1904-1905. Mimo jiné ostrov Sachalin, Kurilské ostrovy, přístav Port Arthur a práva na využívání mandžuské železnice. Otázkou, která nebyla na spojeneckých konferencích na rozdíl od Evropy vyřešena, zůstala skutečnost, že v Asii nebyly stanoveny hranice, které rozdělávaly danou oblast na sovětskou a americkou sféru vlivu. Pomyslnou dělicí čarou se stala pouze 38. rovnoběžka rozdělující korejský poloostrov a Tchajwanský záliv.⁶⁵

Druhá světová válka v jistém smyslu napomohla k emancipačním hnutím na Dálném východě v mnoha asijských zemích. Ať už to byla Indie, ze které musela Velká Británie odejít, nebo občanský konflikt v Číně.⁶⁶ Hlavní podíl na japonské porážce měly Spojené státy svržením atomových bomb v srpnu 1945. Spojené státy se tak angažovali v otázce poválečného uspořádání Japonska, které bylo až do druhé světové války industriální mocností a které tak mělo veliký potenciál i do budoucna. Kapitulací však nejen ztratilo pozici regionální velmoci, ale také přišlo o své kolonie v Mandžusku, Koreu a Tchaj-wan byl znovu navrácen Číně. Úsilí USA se tak soustředilo na znovunavrácení rovnováhy sil ve východní Asii a odstranit všechny vlivy, které přivedly Japonsko do druhé světové války. *„Původně se [Spojené státy] snažily přebudovat japonskou společnost odstraněním prvků odpovědných za válku a podporou demokratizace, demilitarizace a dekoncentrace ekonomické moci. Podporované reformy zahrnovaly také rozšíření volebního práva, držbu půdy, zrušení finančních a průmyslových podniků ... a zrušení armády.“*⁶⁷

Aby Spojené státy jasně definovaly svou sféru vlivu v tomto regionu a zároveň proklamovaly svůj zájem na poválečném uspořádání Japonska, vytyčil americký ministr zahraničních věcí Dean Acheson obranný perimetr Spojených států, který procházel přes Aleutské ostrovy, Japonsko, Okinawu až k Filipínám.⁶⁸ Tento krok byl zajisté velmi důležitý, jelikož tím jasně vymezil obranné hranice Spojených států a tím pádem předešel případným dalším střetům. Na druhou stranu však z podtextu této informace lze vyčíst, že o zbytek Asie Spojené státy neprojevíly zájem a ponechaly ji

vůdce a kladou si jednu zásadní otázku, za co považovat Mao Ce-tunga. Spojence či rivala?

⁶⁵ CROCKATT, s. 90.

⁶⁶ NÁLEVKA, *Studená válka*, s. 48.

⁶⁷ PAINTER, s. 26.

⁶⁸ Příloha č. 5 – Obranný perimetr USA na Dálném východě.

tak napospas sovětské sféře vlivu.⁶⁹ Ale již v březnu 1949 velitel amerických sil v Pacifiku generál Douglas MacArthur v jednom ze svých interview předestřel informace o americkém bezpečnostním pásmu, do kterého nezahrnul Korejský poloostrov. Ve svém interview prohlásil, že ... *naše obranná linie probíhá řetězcem ostrovů podél pobřeží Asie. Začíná na Filipínách a pokračuje přes souostroví Rjúkjú, včetně jeho hlavního opěrného bodu Okinawy. Pak se vzdaluje od pevniny a přes Japonsko a Aleutské ostrovy dosahuje až k Aljašce.*⁷⁰ Co se týče hodnocení obou řečených koncepcí, je možné říci, že americký ministr zahraničí v tomto ohledu zašel dále než generál MacArthur. Dean Acheson nejenže výslovně vyloučil Koreu s amerického obranného pásma, ale také se odmítl zaručit za případnou obranu asijské pevniny.⁷¹

Již v průběhu druhé světové války bylo Spojencům jasné, že občanská válka v Číně, která vypukla mezi Čankajškovými nacionalisty a Mao Ce-tungovými komunisty bude nejspíše pokračovat i po skončení druhé světové války. Na základě dohody Stalina se Spojenými státy, která byla uzavřena na jaltské konferenci, vstoupila Rudá armáda na území Číny. Mao Ce-tung nařídil svým vojákům, aby s ní spolupracovali jelikož milně věřil, že Stalin mu přišel v jeho válce pomoci. Sovětský svaz se však obával porušit tuto jaltskou úmluvu, a tak navázal diplomatické styky s Čankajškovými nacionalisty.⁷² Stalin chtěl od Čankajška, aby uznal nezávislost vnějšího Mongolska, do kterého chtěl Sovětský svaz rozšířit svou sféru vlivu, pronajal Sovětům přístav Dairen a námořní základnu Lushun. S těmito Stalinovými podmínkami Čankajšek souhlasil, a tak mohli mezi sebou dne 14. srpna uzavřít Stalin s Čankajškem smlouvu o přátelství a spolupráci.⁷³ Na tomto základě si komunisté vytyčili plán na obsazení severovýchodu Číny, odkud přicházely zprávy, že Rudá armáda hodlá s nimi spolupracovat. V září roku 1945 tak mezi sebou uzavřeli další z řad úmluv a dohod, v níž se například zavazovali, že nevstoupí do velkých měst, pokud budou moci na oplátku obsadit venkov.

⁶⁹ SCHALLER, Michael, *American Occupation of Japan. The Origins of the Cold War in Asia*, New York 1985, s. 54.

⁷⁰ KISSINGER, s. 491-492.

⁷¹ Tamtéž, s. 492.

⁷² CHEN, Jian, *New Cold War History. Mao's China and the Cold War*. Chapel Hill 2001, s. 28.

⁷³ GONCHAROV, s. 5.

V této době došlo v Londýně ke konferenci o budoucnosti Dálného východu, které se zúčastnili zástupci Sovětského svazu, Spojených států, Velké Británie, Francie a Číny. Hlavní otázka pak směřovala na okupaci Japonska, přičemž Spojené státy daly jasně najevo, že toto je území, které mají a i nadále budou mít pod správou ony. To vyburcovalo Sovětský svaz k nastolení tvrdší protiamerické politiky a následnému porušení smlouvy s Čankajškem, kdy Sovětský svaz začal od této chvíle spolupracovat s čínskými komunisty.

Na popud tohoto Stalinova chování se sešli před Vánoci 1945 ministři zahraničních věcí USA a SSSR na moskevské konferenci, na které se pochopitelně jednalo i o Číně, a kde bylo dohodnuto stažení vojsk z oblasti Mandžuska. Sovětská vojska poté v květnu 1946 opustila Čínu,⁷⁴ čehož využili nacionalisté a započali s ofenzívou na Changchun⁷⁵

Americký prezident Truman se snažil, aby Spojené státy nebyly do tohoto konfliktu příliš zataženy a nedošlo tak k narušení křehkého příměří se Sovětským svazem, a tak se rozhodl po vypuknutí dalších bojů, poskytnou Čankajškovi pouze materiální a ekonomickou pomoc.⁷⁶ Přestože měli zpočátku vojska nacionalistů početní převahu, podařilo se komunistům udržet své pozice v severovýchodní Číně, která přímo sousedila se Sovětským svazem, od kterého očekávali pomoc. Stalinovo rozhodnutí o poskytnutí ukořistěného japonského válečného materiálu čínským komunistům představovalo významnou pomoc pro Maovu čínskou Lidovou osvobozenou armádu. Částečně tak aspoň byly vyrovnány americké vojenské dodávky Čankajškovu režimu.⁷⁷ Tyto poziční boje probíhaly od listopadu 1946 až do února 1947.

⁷⁴ Americké jednotky zůstaly v Číně až do roku 1949 vzhledem k jejich podpoře Kuomintangu.

⁷⁵ Již na počátku roku 1946 bylo obnoveno jednání mezi Kuomintangem a komunisty, kteří měli trvalý problém připustit na svém území kontrolu národní strany Kuomintangu. K zastavení vojenských akcí na celém území Číny došlo nakonec dohodou, která se uskutečnila 10. ledna 1946. Stejného dne dokonce obě strany politického spektra započaly s jednáními týkající se vytvoření společné koaliční vlády. V Čchung-čchingu začala působit Politická poradní konference, která nechala svolat Národní shromáždění, a byly přijaty systémy nového ústavního systému. Nedlouho poté však došlo k rozchodu obou politických složek, které nepřistoupily na trvalé mírové řešení, čímž započala třetí občanská válka v Číně. NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 17.

⁷⁶ CHO, s. 140.

⁷⁷ NÁLEVKA, *Studená válka*, s. 52.

Teprve v březnu 1947 se podařil nacionalistům průlom a obsadili tak Jen-an, v němž sídlil Ústřední výbor komunistické strany. Tento jejich úspěch však měl být posledním, jelikož do konce roku 1947 se podařilo komunistům vytlačit Čankajškova vojska z celého Mandžuska.⁷⁸ Rozhodujícím pro budoucí vývoj v Číně se stal přelom let 1948-1949, kdy se hlavní boje přesunuly do střední a východní Číny. Vojensko-politická strategie nacionalistů se zcela zhroutila po pádu Pekingů dne 31. ledna 1949 a v průběhu jara a léta komunisté obsadili celou severozápadní a střední Čínu. Komunistům se podařilo získat silné zázemí na venkově, kde byli podporováni především díky své nové agrární politice, při níž rozbili statkářský systém držení půdy a tuto nově nabytou půdu poté přerozdělili mezi jednotlivé rolníky.⁷⁹ Také ovládali rozsáhlou škálu odborových svazů, rolnické organizace, mládež a jiná další skupiny. Díky této podpoře tak začali komunisté občanskou válku vyhrávat a postupně tak obsazovat další dobytá území jako byl Mukden, Nanking a jiná. V průběhu dubna 1949, kdy byl dobyt Nanking, se zde pokusil ještě americký velvyslanec navázat diplomatické styky s komunistickou stranou. Mao na tento návrh o navázání diplomatických styků odpověděl souhlasně s podmínkou, že Spojené státy nebudou podporovat Kuomintang. Tento návrh byl pro nepřijatelný, a proto nebylo pro tuto chvíli dosaženo dohody.⁸⁰ Lépe na tom byl Sovětský svaz, s nímž navázal Mao diplomatické styky již během let 1948 a 1949 a dokonce došlo k dohodě mezi oběma vůdci, že centrem proletářské revoluce bude i nadále Moskva. Mao si ovšem vymínil dodatek k otázce rozšiřování této revoluce směrem na východ, ve které měl hlavní slovo on.

V září 1949 zasedalo v Pekingů Lidové politické shromáždění, které přijalo zákon o vzniku nové ústřední vlády, jejímž vůdcem se stal Mao Ce-tung. Oficiálně byla nově vzniklá Čínská lidová republika vyhlášena 1. října 1949 a nedlouho poté byla uznána Sovětským svazem a jeho satelity. Dne 14. února 1950 byla podepsána sovětským ministrem zahraničí J. A. Vyšinskijem a předsedou čínské vlády Čou En-lajem „smlouva o přátelství a pomoci, která byla formálně zaměřena proti případné obnově japonského militarismu. Ale skutečným jádrem bylo potvrzení vojensko-politického

⁷⁸ WRIGHT, David S., *The History of China*, Westport 2001, s. 144.

⁷⁹ NÁLEVKA, Vladimír, *Světová politika ve 20. století*, Praha 2000, s. 39-40.

⁸⁰ CHEN, s. 41.

spojeneckého svazku.⁸¹ Čankajškům Kuomintang tak byl vlastně definitivně poražen a jeho členové byli nuceni k přesunutí se na Taiwan. Tím se však dostávali do střetu se zájmy Spojených států, které usilovaly o přístup na tento ostrov kvůli jeho výhodné geografické poloze, jenž by jim umožnila, zřídit zde leteckou základnu a tím ovládnout vzdušný prostor prakticky nad celou Asii.⁸² Americký prezident Truman byl obviňován za to, že přenechal takto Čínu komunistům, což byl v budoucnu možná i jeden z hlavních důvodů, proč se Spojené státy tak angažovaly v otázce komunismu na korejském poloostrově.⁸³

⁸¹ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 31.

⁸² PAINTER, s. 28.

⁸³ DONALDSON, s. 7.

4 Vypuknutí války

4.1. Překročení 38. rovnoběžky

V neděli ráno po čtvrté hodině ráno 25. června 1950 překročila úderná uskupení 105. tankové brigády a sedmi pěších divizí severní Koreje 38. rovnoběžku,⁸⁴ což Američany i jižní Korejce poměrně překvapilo a to navzdory faktu, že o možné ofenzívě měli řadu indicií od svých zpravodajců. Dokonce i americký generál MacArthur informoval dne 12. dubna Washington, že se severokorejská armáda chystá k ofenzívě na jih v červnu tohoto roku. Avšak i toto varování bylo americkou vládou ignorováno.⁸⁵ Spojené státy byly postaveny před vojenskou agresi komunistů v zemi, která se nacházela podle Washingtonu mimo jejich obrannou linii a z níž byly v předchozím roce staženy všechny americké okupační jednotky.

Severní Korea překročila hranice s 8 až 10 tisíci vojáky a přibližně 50 tanky typu T-34/85, které jí dodal Sovětský svaz. Ten se podpoře severokorejského „pokusu za sjednocení“, jak tomu Stalin říkal, rozhodl na jaře tohoto roku po vzájemných konzultacích s Mao Ce-tungem a Kim Ir-senem během nichž si sovětský vůdce a Kim vyměnili desítky ba i stovky telegramů. To, že severokorejská armáda nenastoupila v plném počtu, přisuzují někteří historici tomu, že Kim Ir-sen se snažil do poslední chvíle tuto ofenzivu utajit a v případě, že by se první vlny mělo zúčastnit více vojáků, bylo by riziko odhalení jeho plánů několikanásobně vyšší.⁸⁶ Ale jeho plány k invazi byly již dozajista patrné z chování Severokorejců, kteří nechali odsunout již počátkem června obyvatele žijící na sever od 38. rovnoběžky dále od demarkační linie ještě před útokem. Ale ani těmto náznakům nevěnovali Američané dost pozornosti a domnívali se, že jde o experiment týkající se nové hospodářské reformy. Ze strachu z prozrazení používali málokdy mezi sebou severokorejští důstojníci telegramy a tak byly rozkazy předávány po staru písemně od vojáka k vojákov.

Skutečnost, že severní Korea by byla schopna nasadit do první ofenzívy mnohem více svých vojáků a techniky nám dokládají záznamy o počtu zbraní, které v rámci spolupráce proudily ze Sovětského svazu do severní Koreje. Ta tak měla na počátku

⁸⁴ 230 tanků T-34/85 a samohybných děl

⁸⁵ MASTNÝ, Vojtěch, *The Cold War and Soviet Insecurity. The Stalin Years*, New York 1996, s. 95.

ofenzívy početní převahu jak v počtu tanků, ale i dělostřelectvu a pěchotě.⁸⁷ Jižní Korea oproti tomu měla pouze 95 000 bojeschopných vojáků, kteří se však museli obejít bez dělostřelecké podpory a letectva, což lze opět vidět, jako nedůvěru Američanů v režim Li Syn-mana. Američané se totiž natolik obávali jeho možného výpadu proti severu, že jižní Koreji odmítli poskytnutí těžké vojenské techniky, která tak jihu na počátku války chyběla.⁸⁸ Dnes je předmětem sporů hlavně mezi historiky otázka, kdo tehdy započal s ostřelováním 38. rovnoběžky, ale na tuto otázku už dnes těžko najdeme relevantní odpověď z toho důvodu, že neexistují žádné dochované věrohodné dokumenty, které by nám na to mohly odpovědět. Nalezené podklady nám sice předkládají skutečnost, že byl rozkaz k útoku vydán severokorejským velením, ale s určitostí to není možné říci.

Poté, co se severokorejské armádě podařilo porazit dne 23. června obranné jednotky Soulu, byla vyhlášena evakuace místních obyvatel.⁸⁹ To, že se situace pro jižní Koreu nevyvíjela příliš příznivě, dokazuje i fakt, že v prvních několika dnech bojů přišla její armáda téměř o polovinu svých jednotek a Severokorejci se během prvních šesti týdnů ofenzívy podařilo probojovat se skrze jižní Koreu a obsadit přes 90 % celého poloostrova. Jihokorejská armáda byla vytlačena až do Pusanu, kde jí pomohly jednotky OSN při obraně pusanského perimetru dne 15. září 1950, který se stal zlomovým bodem v dosavadním vývoji boje.⁹⁰

⁸⁶ DONALDSON, s. 23.

⁸⁷ GONCHAROV, s. 147.

⁸⁸ DONALDSON, s. 23.

⁸⁹ STUECK, s. 11.

⁹⁰ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 48-51.

5 Mezinárodní vztahy po vypuknutí konfliktu

5.1. Korejská republika a USA

Poté, co severokorejské jednotky překročily 38. rovnoběžku, byl o této skutečnosti informován americký prezident Truman od svého ministra zahraničních věcí Deana Achesona, který mu doporučil, aby nepřerušoval svou návštěvu bratra v Independence v Missouri. Nebylo totiž zcela jasné, kdo konflikt vyprovokoval a ani to, o jak velikou ofenzívu se jedná. Američané si v této chvíli nebyli dokonce ani jisti, zda je jihokorejská armáda schopna se ubránit.⁹¹ Kromě amerického prezidenta informoval Acheson o této skutečnosti i Radu bezpečnosti OSN. Byl přesvědčen, že se jednalo o promyšlený plán komunistické aliance, která se takto chystá rozpoutat válku, přičemž věřil, že hlavním iniciátorem tohoto konfliktu je Sovětský svaz.⁹² Podobné přesvědčení měli i američtí specialisté na Sovětský svaz, kteří taktéž věřili, že Kim Ir-sen je pod vlivem Stalina a invaze jeho jednotek na jih je tedy přímo řízená z Moskvy.⁹³

Li Syn-manovu žádost o pomoc vyslyšel velitel amerických jednotek v této oblasti, americký generál MacArthur, který tak začal s naložováním svého vojska v Japonsku a to ještě předtím, než se mu dostalo nějakého oficiálního rozkazu z Washingtonu. Správnost tohoto jeho kroku ostatně následně potvrdil americký prezident Truman, když prohlásil, že je nutné proti takovému projevu agrese rázně zakročit. K tomu ho zajisté vedla celá řada okolností, které budou blíže objasněny. Ve Spojených státech se na počátku února 1950 rozhořela atmosféra nedůvěry, strachu a paranoi, kterou rozpoutal senátor státu Wisconsin, Joseph McCarthy, když prohlásil, že americké ministerstvo zahraničí bylo infiltrováno komunisty. Následně byl prezident Truman obviněn republikány, že přenechal Čínu komunistům a antikomunismus se tak stal hlavním tématem americké vnitřní politiky.

K tomu, aby Spojené státy zasáhly, byly donuceny i skutečností, že v opačném případě by mohly ztratit důvěru svých spojenců v otázce světového míru. Došlo by tak ke

⁹¹ JENKINS, Roy, *Truman*, Praha 1996, s. 156.

⁹² SANDLER, 52.

⁹³ Proti tomuto názoru se ovšem staví ve své publikaci Bruce Cummings, který napsal, že agrese měla svůj prvopočátek v politice Li Syn-mana na konci druhé světové války. CUMINGS, Bruce, *Origins of the Korean War. Roaring of the Contract 1947-1950*, Seoul 2002, s. 628.

snížení prestiže Spojených států i Organizace spojených národů v otázkách světového míru a kolektivní bezpečnosti.⁹⁴ Truman stejně tak musel jednat tak, aby to bylo v souladu s jeho doktrínou o zastavování komunismu. Na tomto místě je zajisté dobré zmínit, že konflikt na Korejském poloostrově byl pro Američany vyřešením problému, který byl popsán v tajném dokumentu NSC 68,⁹⁵ který byl Trumanovi předložen v dubnu 1950. Tento dokument Trumana v podstatě informoval, že existuje riziko, že by se mohla studená válka rozšířit v globální perspektivě a je tedy nutné zastavit expanzivní snahy Sovětského svazu a následně má jeho sféra vlivu být zatlačena nazpět. Stejně tak tento dokument seznamoval prezidenta s faktem, že vojenská bojeschopnost Sovětského svazu roste každým rokem a již v roce 1954 by mohl Sovětský svaz disponovat stejným počtem jaderných zbraní, jako mají Spojené státy. Truman tak musel na tyto fakta zareagovat přípravou ofenzívy a zvýšením výdajů na obranu ze státního rozpočtu,⁹⁶ což se ne všem americkým poslancům jevilo jako dobrý krok.

Díky tomu, že se severokorejské armádě podařilo rychle obsadit rozlehlé území jižní Koreje, musel Acheson rychle zareagovat, aby zabránil definitivní porážce jihu. Prosadil tedy již 26. června v Radě bezpečnosti OSN návrh, že Amerika nasadí své letecké i námořní síly na ochranu jižní Koreje a zatlačení Severokorejců nazpět na sever. Rada bezpečnosti tento návrh odsouhlasila a následně vydala rezoluci, která se přímo týkala severokorejské agrese. Již 30. června dal prezident Truman souhlas s nasazením pozemních jednotek Spojených států na Korejském poloostrově⁹⁷, a tak se zde mohly vylodit první dvě americké divize, které se původně nacházely v Japonsku. Bleskový nástup Severokorejců se zastavil až v polovině srpna roku 1950 na linii řeky Nak Ton. V této době kontrolovali Severokorejci přes 90 % jihokorejského území. Naštěstí se

⁹⁴ CHO, s. 198.

⁹⁵ Prezident Truman si vyžádal revizi dosavadních amerických rozhodnutí na počátku roku 1950, a proto pověřil Radu národní bezpečnosti vypracováním studie o koncepci Spojených států v oblasti dosavadní strategie. Dne 7. dubna 1950 předložil tento zásadní dokument pod kódovým označením NSC 68 ředitel odboru politického plánování státního departementu Paul Nitze Trumanovi. V závěrech bylo shrnuto doporučení týkající se zvýšení výdajů na zbrojení, které bylo mj. motivované ztrátou jaderného monopolu. Také se zde nalézalo potvrzení nutnosti obrany principů svobody a demokracie ovšem bez nutnosti se ohlížet na již dříve formulované bezpečnostní priority USA. V tomto dokumentu formuloval hypotézu, že se SSSR pokusí získat absolutní nadvládu nad světem. A dalším krokem k tomuto cíli mělo být získání dominantního vlivu v Euroasii. NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 28; PÍŠA, s. 81.

⁹⁶ NÁLEVKA, *Studená válka*, s. 58-59.

podarilo jihokorejským jednotkám a jednotkám OSN udržet předmostí jihokorejského přístavního města Pusan v jihovýchodní části poloostrova.

Teprve po příchodu nových posil do Pusanu mohl generál MacArthur provést brilantní obojživelný vylodovací manévr u přístavního města Inčchon v blízkosti 38. rovnoběžky na západním pobřeží poloostrova 15. září 1950.⁹⁸ O den později přešla 8. americká armáda z pusanského předmostí do protiútoky, který přinesl zvrat v konfliktu ve prospěch ozbrojených sil OSN.⁹⁹ První americká jednotka, která se vylodila na území Koreje, byla skupina, které velel podplukovník Charles B. Smith. Stalo se tak 1. července 1950. Bohužel tato jednotka nebyla dostatečně vybavená, aby mohla zabránit postupu severokorejských tanků, které Severokorejci získali od Sovětského svazu, a tak musela nakonec ustoupit. Je však třeba říci, že úkolem této, ani žádné další jednotky nebylo Severokorejce porazit, ale pouze zbrzdit jejich postup na jih, aby se Pusan stačil dostatečně opevnit a připravit na severokorejskou ofenzívu. Tento úkol se Smithově jednotce podařil a Pusan se tak stal pro Severokorejce prakticky nedobytným.

Po úspěšném vylodění u Inčchonu a obsazení jihokorejského hlavního města Soulu 28. září vojsky OSN, začala v Radě bezpečnosti diskuze, na které se řešilo, zda se má americké vojsko zastavit s postupem na 38. rovnoběžce, či zda má pokračovat dále do severokorejského vnitrozemí. Jistou nevýhodou strategie postupu vojsk OSN před 38. rovnoběžku je možné riziko vtažení Čínské lidové republiky a Sovětského svazu do konfliktu.¹⁰⁰ Truman si je toho nebezpečí dobře vědom, přesto pošle Sbor náčelníků štábu generálu MacArthurovi rozkaz se slovy: „...*jste oprávněn vést vojenské operace ...severně od 38. rovnoběžky v Koreji za předpokladu, že v době takových operací nevstoupí do Severní Koreje větší sovětské nebo čínské komunistické jednotky, nečiní prohlášení o zamýšleném vstupu ani vojsky neohrozí naše operace v severní Koreji.*“¹⁰¹ Americká armáda následně překročila 38. rovnoběžku, k čemuž již měla svolení od OSN. Američané tak začali zatlačovat Severokorejce stále více k čínským hranicím.¹⁰²

⁹⁷ PÍŠA, s. 81.

⁹⁸ Příloha č. 4 – Schéma vylodění u Inčchonu 15. září 1950

⁹⁹ PÍŠA, s. 81.

¹⁰⁰ DONALDSON, s. 22.

¹⁰¹ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 55-56.

¹⁰² KAUFMAN, s. 9.

Kim Ir-sen byl podle dokladů ze schůzky se Stalinem v Moskvě z března 1950 přesvědčen, že se Spojené státy nebude v konfliktu angažovat a nepošlou sem své jednotky. Stalin se v březnu 1950 obává zásahu Spojených států a globálního konfliktu, ale Kim ho následně uklidňuje slovy: „*Spojené státy nebudou riskovat válku tváří v tvář sovětsko-čínskému spojeneckému svazku.*“¹⁰³ Severokorejské snahy na znovusjednocení poloostrova podpořil Sovětský svaz nejen štedrou dodávkou zbraní, včetně nejmodernější těžké techniky, ale dávkami pohonných hmot a početným aparátem sovětských vojenských poradců. K této podpoře se rozhodl již březnu 1950 při vzájemných konzultacích mezi Stalinem, Kim Ir-senem a Mao Ce-tungem, které probíhaly už od konce roku 1949.¹⁰⁴ Skutečnou vojenskou pomoc ve formě svých čínských „lidových dobrovolníků“ poskytl severní Koreji právě Mao.

Představitelé komunistické strany byli poměrně překvapeni tím, jak rychle se Spojené státy a jednotky OSN rozhodli k protiútoků vůči komunistické agresi. Stále totiž věřili tomu, že z obavy Spojených států, aby se konflikt nerozšířil a nestal se mnohem větším, nevstoupí do války a maximálně jižní Koreu budou zásobovat vojenským materiálem. Díky tomu, že ještě před vypuknutím konfliktu, proklamovala Čína svou náklonnost k severokorejskému režimu,¹⁰⁵ obávali se američtí představitelé jejího možného zapojení v této válce. Z tohoto důvodu dostal americký generál MacArthur od Trumana rozkaz, aby zastavil své jednotky v případě postupu na sever na řece Ja-lu, která tvořila přirozenou hranici mezi Čínou a Koreou.¹⁰⁶ MacArthur Trumana dne 15. října ujistil, že se svými jednotkami ukončí boje do Dne díkuvzdání a hranici podél řeky Ja-lu budou střežit pouze korejské jednotky, které zde budou umístěny coby nárazníkové pásmo v případě, že by se Čína rozhodla zapojit do konfliktu.¹⁰⁷ Truman se

¹⁰³ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 31.

¹⁰⁴ PÍŠA, s. 81.

¹⁰⁵ Po invazi jednotek OSN u Inčchonu 15. září 1950 je Mao Ce-tung vyzván Stalinem, aby splnil svou proklamovanou náklonnost k severokorejskému režimu bezodkladnou vojenskou ochranou 38. rovnoběžky. Mao změnil svůj postoj a na Stalinu výzvu odpoví odmítavě, že vyslání jeho jednotek může vyvolat otevřenou srážku mezi Spojenými státy a Čínou, v důsledku čehož může být i Sovětský svaz zatažen do války. Mnozí členové ÚV KS Číny radili k opatrnosti. V důsledku blížící se porážky severokorejského režimu a ohrožení bezpečnosti ČLR změnil svůj názor ovšem za předpokladu, že mu Sovětský svaz zajistí ochranu vzdušného prostoru v jeho týlu v Mandžusku. NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 60.

¹⁰⁶ KAUFMAN, s. 49.

¹⁰⁷ CATHPOLE, s. 72.

totiž do poslední chvíle možného zapojení Číny nebo Sovětského svazu do Korejské války obával.¹⁰⁸

MacArthur měl v plánu se svými jednotkami postupovat podél západního pobřeží na sever s krátkou zastávkou při obsazení Pchjongjangu a následným vyloděním jednotek na východním pobřeží u Wonsanu. Co se týče otázky překročení 38. rovnoběžky, byl postup amerických jednotek přes tuto hranici schválen navzdory faktu, že indický velvyslanec v Pekingu podal informaci, že v případě, že se tak stane, zapojí se do konfliktu i Čína.¹⁰⁹ K prvním střetům mezi Korejci a Číňany došlo dne 25. října 1950, kdy jihokorejská armáda dosáhla řeky Ja-lu. Přes tuto říčku již předtím přecházeli čínští „lidoví dobrovolníci“,¹¹⁰ kteří měli v plánu počkat na korejském území, než začne v listopadu protiofenzíva, díky které se musel následně MacArthur se svými jednotkami stáhnout nazpět. Díky tomuto zapojení Číny do konfliktu se celá válka dostala do patové situace, kdy ani jedna stran nebyla schopna tu druhou vytlačit z Korejského poloostrova. Tuto patovou situaci se několikrát pokusil vyřešit Sovětský svaz zprostředkováním mírových rozhovorů, avšak neúspěšně. Není se tedy čemu divit, že Američané začali zvažovat použití atomové bomby, která by danou situaci mohla poměrně rychle ukončit.¹¹¹

Dokonce si pro danou situaci i připravila zázemí na ostrově Guam, kam umístili bombardéry, schopné nést atomovou bombu. Čína si byla možnosti použití atomové bomby vědoma, avšak nepřikládala jí na vážnosti. Domnívala se totiž, že pokud by se tak stalo, odpověděl by Sovětský svaz obdobně a svrhl atomovou bombu na některé z měst Evropy. V této době již měly Spojené státy 369 atomových bomb, zatímco Sovětský svaz pouhých 5. I přes tuto značnou početní převahu si prezident Truman nemohl dovolit jejich nasazení, jelikož politické důsledky by byly nedozírné. Proti nasazení jaderných zbraní v Koreji hovořil i fakt, že se zde nacházelo jen nepatrně cílů,

¹⁰⁸ DONALDSON, s. 31.

¹⁰⁹ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 59.

¹¹⁰ Čínský komunistický vůdce Mao se obával, že by Američané mohli označit Čínu za agresora a následně jí vyhlásit válku, která by mohla přerůst v další celosvětový konflikt, jelikož Číně by nejspíše přišel napomoci Sovětský svaz. Proto se rozhodl, že z důvodu neidentifikování těchto čínských jednotek na korejském území budou tyto jednotky označeny za dobrovolníky.

¹¹¹ KAUFMAN, s. 41.

na které by stálo za to použít atomovou bombu. Severní Korea i Čína totiž v této době měly velmi decentralizovaný průmysl.¹¹²

5.2. Korejská válka a OSN

Již od samého počátku Organizace spojených národů zde měly silný vliv Spojené státy, který ještě vzrostl s absencí zástupce Sovětského svazu, která trvala od ledna 1950.¹¹³ Není se tedy čemu divit, že se Rada bezpečnosti OSN sešla na popud stálého zástupce USA v OSN E. Grosse již 25. června, aby odsoudila překročení 38. rovnoběžky severokorejskými jednotkami, aby akt agrese a vyzvala severní Koreu, aby tyto své jednotky stáhla nazpět. Bohužel se tak nestalo, a tak se dne 27. června sešla opětovně Rada bezpečnosti a přijala rezoluci, která doporučovala, aby byla jižní Koreji poskytnuta taková pomoc, která by ji umožnila zatlačit Severokorejce nazpět za 38. rovnoběžku. Tato rezoluce se stala nesporným úspěchem americké diplomacie.¹¹⁴ Proti tomuto návrhu vystoupil pouze zástupce Jugoslávie. Za velkého spojence USA se v tomto hlasování ukázala Velká Británie, která měla obavy z toho, že v případě, kdy by nedošlo k potrestání vpádu severokorejských jednotek na jih, rozpoutal by Sovětský svaz podobnou agresí i v Íránu, kde měli Britové své zájmy. Proto již v říjnu tohoto roku poslala Velká Británie dva bataliony vojáků z Hong Kongu, aby pomohli s obranou Pusanu.¹¹⁵

Proti správnosti absence sovětského zástupce v Radě bezpečnosti v průběhu jednání o poskytnutí pomoci Korejské republice vyslovil jisté pochybnosti v červenci 1950 československý prezident Klement Gottwald. Stalina tato kritika natolik pobouřila, že byl nucen své důvody Gottwaldovi vysvětlit prostřednictvím telegramu, který poslal svému velvyslanci v Praze dne 27. srpna 1950. Stalin napsal: *„Odešli jsme z Rady bezpečnosti ze čtyř důvodů: za prvé se záměrem demonstrovat solidaritu Sovětského*

¹¹² GADDIS, s. 61.

¹¹³ Sovětský zástupce v Radě bezpečnosti OSN Jakov Malik protestoval svojí absencí proti mandátu národní strany Číny v OSN. Přijatá rezoluce OSN ze dne 27. června, která odsoudila akt KLDR jako agresí vůči Korejské republice a vyzvala k zastavení bojů, mohla být přijata právě díky Malikově absenci v Radě bezpečnosti OSN. V tomto ohledu udělal tedy Sovětský svaz osudovou chybu, že nedovolil svému zástupci se zasedání zúčastnit, alespoň z pohledu jistých osob. Stalin v tom viděl strategický manévr jak dosáhnout svých cílů.

¹¹⁴ PÍŠA, s. 81.

*svazu s novou Čínou. Za druhé s cílem zdůraznit hloupou a idiotskou politiku USA, která uznává jako představitele Číny v Radě bezpečnosti kuomintangského strašáka... A konečně za čtvrté jsme záměrně uvolnily ruce americké vládě ... takže veřejné mínění mohlo odhalit pravou tvář americké vlády. Po našem odchodu z Rady bezpečnosti se Amerika zapletla do vojenské intervence v Koreji, kde teď ztrácí svoji vojenskou prestiž ... pozornost Spojených států je dnes upřena na Dálný východ místo na Evropu ... poté, co se [Amerika] vyčerpá v boji s Čínou, nebude moci v nejbližší době vést třetí světovou válku ... což zajistí potřebný čas pro upevnění socialismu v Evropě.*¹¹⁶

Aby byla vojenská operace OSN proti severní Koreji dobře organizovaná, rozhodla Rada bezpečnosti, že je třeba zřídit jednotné velení válečných operací, načež požádala amerického prezidenta Trumana, aby jmenoval hlavního velitele jednotek. Logicky byl za tohoto velitele jmenován generál MacArthur, kterému poté byly podřízeny vojenské jednotky všech 15 zainteresovaných států. Objevila se však otázka, zda tímto krokem nezískali Američané přílišný vliv nad ostatními státy Organizace spojených národů.¹¹⁷

Jak již bylo řečeno výše, tak se problémem Koreje zabývala i Indie. Její ministerský předseda, Džaváharlál Néhrú velmi usiloval o to, aby se konflikt vyřešil mírovou cestou. Navrhl tak koncem července 1950 mírové řešení konfliktu, podle něhož měla Čínská lidová republika získat místo v Radě bezpečnosti OSN, do níž se měl navrátit i zástupce Sovětského svazu. Zástupci Číny poté měli v Radě bezpečnosti podpořit návrat severokorejských jednotek směrem nazpět za 38. rovnoběžku a následné vytvoření jednotné Koreje. S tímto jeho návrhem souhlasili jak zástupci Sovětského svazu, tak i Čínské lidové republiky, avšak americký prezident Truman byl proti.¹¹⁸

Otázka, které musela OSN věnovat značnou pozornost, se týkala postupu jejích jednotek napříč korejským územím. Hovořilo se o tom, zda tyto jednotky mohou překročit 38. rovnoběžku, která tvořila hranici mezi severní a jižní Korejí. Tato otázka byla nakonec zodpovězena v projevu Warrena Austina, senátora z amerického státu Vermont, jehož argumenty byly takové, že OSN si dala na konci druhé světové války

¹¹⁵ KAUFMAN, s. 23.

¹¹⁶ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 44-45.

¹¹⁷ DONALDSON, s. 64.

¹¹⁸ STUECK, s. 51.

závazek o dosažení nezávislé a jednotné Koreje, a tak je třeba udělat vše proto, aby byl tento závazek splněn. Toho mohlo být dosaženo jedině v případě naprosté kapitulace severní Koreje, popřípadě vyhnání všech severokorejských jednotek z poloostrova.¹¹⁹ Aby bylo toto rozhodnutí o překročení 38. rovnoběžky nějak ukotveno, přijala v říjnu 1950 Rada bezpečnosti OSN rezoluci, která ustanovovala Komisi pro sjednocení a rehabilitaci Koreje, která měla být demokratická, jednotná a s nezávislou korejskou vládou.¹²⁰

To bylo velmi pozitivní pro Spojené státy, jelikož tím získaly prakticky neomezený pohyb svých jednotek po Koreji. CO je však velmi znepokojovalo, bylo, jak se k otázce Koreji stavěla Čína, s kterou se Spojené státy nikdy nechtěli pustit do konfliktu. Nejprve si američtí analytici mysleli, že Čínu zajímá celý tento konflikt jen z hlediska ochrany jejích vlastních zájmů. Stejně tak zde panovala představa, že Číně jde jen o její vodní elektrárny, které má postaveny na řece Ja-lu, která tvoří přírodní hranici mezi Čínou a severní Koreou a které jsou pro Čínu nepostradatelné z hlediska zásobování průmyslového Mandžuska elektrickou energií. Aby se tak uklidnila vypjatá situace, rozhodl se britský vyslanec Sil Gladwyn Jebb, že započne rozhovory s Čínskou lidovou republikou, při nichž by Rada bezpečnosti OSN garantovala ochranu čínských zájmů v oblasti severní Koreje. Čína na tyto rozhovory poslala do New Yorku devět svých zástupců, kteří měli hájit její zájmy. Vzájemná dohoda však nakonec nebyla uzavřena a Čína se tak nadále angažovala v korejské válce.

Když se v srpnu 1950 vrátil sovětský zástupce Jakov Malik do Rady bezpečnosti OSN, opětovně otevřel otázku přijetí komunistické Číny do Rady bezpečnosti. Zároveň si neodpustil tlumočit na půdě Spojených národů postoj Sovětského svazu a jeho satelitů ke korejské válce, podle něhož se jednalo o válku občanskou a Organizace spojených národů se do ní tak neměla plést.¹²¹ Pokusil se zde taktéž prosadit, aby jednotliví zástupci severní a jižní Koreje byli pozváni na setkání v New Yorku, na kterém se měla

¹¹⁹ Tamtéž, s. 63.

¹²⁰ NÁLEVKA, *Světová politika*, s. 89.

¹²¹ S tímto proklamovaným hodnocení konfliktu se shoduje také mínění československých delegátů v OSN. Cílem Rady bezpečnosti bylo vytvoření mezinárodních jednotek OSN, který československá vláda označila za nezákonné jednání.

probírat otázka Koreje. Ani tento, ani z výše jmenovaných návrhů však nebyl Organizací spojených národů přijat.¹²²

Rada bezpečnosti neměla nejmenší zájem na tom, aby se jejím novým členem stal zástupce Čínské lidové republiky. Naopak dokonce odsoudila postoj Číny ke korejské válce a její intervenci v této oblasti, jako něco, co narušuje cíle OSN, kterými je nastolení míru a bezpečí v této oblasti. Aby se Organizace Spojených národů ujistila, jaké jsou ambice Číny na Korejském poloostrově, pozvala na své zasedání, které se uskutečnilo dne 28. listopadu 1950, zástupce Čínské lidové republiky. Tohoto zástupce Číny americký delegát před celým shromážděním OSN ujistil, že Spojené státy nemají v této oblasti žádné teritoriální ambice a na oplátku požadoval ujištění, že Čínská lidová republika, má stejný cíl světového míru, jako Organizace spojených národů.¹²³

S návrhem, aby kolem řeky Ja-lu byla zřízena demilitarizovaná zóna a zahájeny mírové rozhovory mezi dvěma zneprátenými stranami, přišel Dean Acheson.¹²⁴ Oproti tomuto jeho návrhu stál postoj generála MacArthura, který se domníval, že je potřeba totální války, která by znamenala definitivní konec komunismu v Koreji. MacArthur byl i zastáncem použití atomové bomby na Korejském poloostrově. Snad právě díky těmto jeho radikálním názorům, které byly v přímém rozporu s politikou Washingtonu, byl MacArthur v dubnu 1951 odvolán ze své funkce a nahrazen generály M. Ridgwayem a Jamesem van Fleetem.¹²⁵

5.3. Korejská válka a SSSR

Severokorejský vůdce Kim Ir-sen mezi prosincem 1949 a červnem 1950 několikrát opakovaně navštívil Stalina a snažil se od něj získat podporu ve svém válečném tažení stejně tak jako i jeho souhlas s touto válkou. Jak Stalin, tak i čínský vůdce Mao byli přesvědčeni, že Američané nenechají severokorejský vpád na jih bez odezvy, což je stavilo do složité situace. Navíc byl na přelomu let 1949 a 1950 Stalin pod trvalým Kimovým tlakem a přes sovětského velvyslance Štykova v Pchjongjangu podává do Moskvy zprávy o údajných jihokorejských provokacích, připravenosti

¹²² STUECK, s. 60.

¹²³ CATHPOLE, s. 101.

¹²⁴ DONALDSON, s. 34.

severokorejské armády na invazi, což podkládá i jednostrannou interpretací Achesonova projevu z 12. ledna 1950.¹²⁶ Coby vůdci komunistických stran museli Stalin i Mao podporovat komunistický režim v severní Koreji, ale zároveň se nechtěli dostat do přímého konfliktu se Spojenými státy a Organizací spojených národů.¹²⁷

Stalin si byl dostatečně vědom toho, že Korejský poloostrov má v případě vypuknutí války Sovětského svazu se Spojenými státy strategickou polohu, neboť představoval důležitý přístupový klíč na území Japonska,¹²⁸ Číny,¹²⁹ Sovětského Svazu a vůbec do zbytku Dálného východu.¹³⁰ Sovětský svaz si byl taktéž vědom faktu, že v případě, kdy by se naplno rozhořel konflikt na Dálném východě, soustředila by se sem pozornost Spojených států a Organizace spojených národů a odvedlo by to tedy jejich pozornost od Evropy, s kterou měl Sovětský svaz své plány. Stejně pro Stalina hrál i fakt, že v případě přímého zapojení Čínské lidové republiky do korejského konfliktu, by se stala Čína na Sovětském svazu mnohem více závislá a to by Sovětský svaz nemusel být v této válce ani aktivně zapojen. Na základě podpisu smlouvy o přátelství a vzájemné pomoci signované 14. února 1950, která stvrzovala mj. i pomoc vojenskou, by byl Stalin nucen podpořit Maovu Čínu pravidelnými dodávkami zbraní a materiálu, čímž by se právě tato závislost stala ještě více hlubší.

I když Kim Il-sung argumentoval, že Spojené státy nezasáhly nikterak aktivně, ani v případě občanské války v Číně, byl Stalin ještě do konce roku 1949 proti korejské agresi. Tento svůj postoj přehodnotil až po několikáté návštěvě Kima v Moskvě,¹³¹ kde jej Kim ujistil, že jižní Korea bude dobyta během tří dnů a Spojené státy tak nebudou mít ani možnost nějak proti této agresi zasáhnout. Stalin však i nadále opakoval, že

¹²⁵ NÁLEVKA, *Světová politika*, s. 90.

¹²⁶ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 30.

¹²⁷ NÁLEVKA, *Světová politika*, s. 90.

¹²⁸ Na japonském území se nacházely důležité vojenské základny USA, které sehrály klíčovou funkci pro stálý přísun nových posil na korejské bojiště.

¹²⁹ Stejně tak, ale mohl Sovětský svaz v případě takového ozbrojeného konfliktu podnikat útoky ze svých základen v Mandžusku.

¹³⁰ CHO, s. 196.

¹³¹ Před jeho konečným rozhodnutím Stalin vyžadoval konzultaci s Maem, která se uskutečnila 13. května 1950, kde Mao podpořil Kimův útočný záměr na sjednocení poloostrova a vyloučil intervenci USA. Konečné Stalinovo stanovisko s invazí bylo formulováno v jeho telegramu Maovi z 14. května 1950. Stalinovým vedlejším záměrem bylo mj. zjistit míru případného nezájmu Spojených států v Koreji. Dne 10. června 1950 bylo vysloveno v Kremlu konečné datum invaze a Kim Ir-senovi bylo následně doručen finální souhlas Stalina s „válkou za sjednocení“. NÁLEVKA, s. 34.

v případě aktivního zapojení Spojených států do tohoto konfliktu, se nebude Sovětský svaz do těchto bojů zapojovat a severní Korea se bude moci s prosbou o pomoc obrátit pouze na Čínskou lidovou republiku.¹³²

Aby však Stalin alespoň nějak pomohl severokorejskému komunistickému režimu, vyzbrojil jej sovětskými tanky T-34. V plánování ofenzívy na jih stejně tak Severokorejčům pomáhali sovětsí vojenští poradci, kteří hledali nejlepší místa k útoku a pomáhali Severokorejčům s plánováním celé ofenzívy. Na Kimovu žádost dokonce Stalin svolil s vybavením celých šesti nových severokorejských pěchotních divizí, které se měly stát údernou silou proti jihokorejskému režimu.¹³³ Kromě těchto dodávek tanků a taktické podpory, byl severokorejský režim zásobován ze Sovětského svazu množstvím bavlny, zlata, železa a dalších materiálů, které jsou třeba k úspěšnému válečnému tažení.¹³⁴ Dne 37. května dostal Stalin informaci, že do konce dalšího měsíce se chystá severokorejský režim napadnout jižní Koreu a aby tedy zajistil stažení svých poradců z tohoto území. Přesné datum však nebylo v této informaci stanoveno, aby se zabránilo možnému prozrazení útoku.¹³⁵

Poté, co dne 25. června vypukly boje mezi severní a jižní Koreou, očekával celý svět vyjádření Sovětského svazu k této události. Ten však po dobu celých tří dnů od vypuknutí konfliktu mlčel a k severokorejskému útoku se nevyjadřoval. Sověti však ráno dne 26. června nařídili svým válečným lodím v této oblasti, aby se vrátily do přístavu Dairen a vyhnuly se tak válečné zóně. Tento rozkaz byl pro mnohé kapitány velmi ponižující, jelikož tak Sověti drželi své válečné lodě mimo teritoriální vody Sovětského svazu. Teprve až tři dny po zahájení severokorejského útoku se k celé situaci vyjádřil sovětský tisk, který kritizoval amerického prezidenta Trumana a jeho angažovanost v Koreji.¹³⁶

Dne 6. července 1950 proběhlo setkání mezi zástupcem Sovětského svazu Andrejem Gromykovem a britským velvyslancem Davidem Kellym.¹³⁷ Na tomto setkání oznámil Gromykov Kellymu, že Sovětský svaz by rád tento konflikt vyřešil mírovou

¹³² GONCHAROV, s. 145.

¹³³ CHO, s. 193.

¹³⁴ MASTNÝ, s. 94.

¹³⁵ Tamtéž, s. 97.

¹³⁶ CUMINGS, s. 644.

¹³⁷ Andrej Gromykov byl náměstkem sovětského ministra zahraničí.

cestou, avšak nevyužije svého vlivu u severokorejské vlády, aby se stáhla zpět ze svých postavení, jelikož se Sovětský svaz domnívá, že celá válka na Korejském poloostrově byla vyprovokována jím.

V Sovětském svazu se v této době objevil nový problém. Jeho smlouva s Čínskou lidovou republikou z roku 1950 ustanovovala, že v případě napadení Číny jí musí Sovětský svaz přijít na pomoc.¹³⁸ Stalin takovouto pomoc Číně odmítal, což mělo za následek zhoršení vztahu mezi Čínou a Sovětským svazem. Jednalo se fakticky o porušení této smlouvy, což nehodlal čínský režim akceptovat.¹³⁹ Stalin tedy musel alespoň částečně ustoupit a podle zdrojů poslal na pomoc Číně dvě letecké divize a deset tankových regimentů, které měly společně zajistit případnou obranu Čínské lidové republiky.¹⁴⁰ Spolu s touto podporou byly i do Číny, stejně tak jako do severní Koreje nasměrovány dodávky zbraní ze Sovětského svazu, které měly vyzbrojit 64 pěchotních divizí a 22 leteckých divizí. Poté, co se do Rady bezpečnosti OSN vrátil sovětský zástupce Jacob Malik, prohlásil, že rezoluce, které OSN vydala proti severní Koreji, jsou neplatné a požadoval jejich přehodnocení. Tyto jeho námitky proti postupu OSN v otázce korejské války však vyzněly naprázdno, a tak i nadále byla vláda severní Koreje považována za viníka celého konfliktu.

V rámci pomoci KLR došlo z československé strany k vyslání kompletní chirurgické polní nemocnice, kterou vedli zkušení lékaři doplnění zdravotnickým personálem. V dobových dokumentech byl tento akt podpořen tvrzením, že jde o humanitární pomoc jednoho státu druhému. Ale ve skutečnosti byly hlavními důvody především cíle politické a vojenské. Přípravná jednání týkající se vyslání československých lékařů do bojové linie ale začala až v lednu 1952. Vlastní realizace přesunu a působení lékařů v Koreji nesčetněkrát narazilo na problémy nejrůznějšího charakteru, především díky nepřipravenosti terénu a nulovému zázemí. Náklady na realizaci působnosti československého zdravotnického personálu však byly vysoké, ale

¹³⁸ MASNÝ, s. 93.

¹³⁹ KAUFMAN, s. 40.

¹⁴⁰ DONALDSON, s. 30.

již zmíněný humanitární efekt v porovnání s provedenými chirurgickými zákroky byl v celku mizivý, třebaže vyslaní odborníci pracovali ve velmi špatných podmínkách.¹⁴¹

¹⁴¹ Bližší informace o působení československých vojenských lékařů a humanitární pomoci KLDR obecně je možné se dočíst ve studii Vladimíra Piláta, která je rozdělena na dvě části. PÍŠA, s. 83; PILÁT, Vladimír, *Českoslovenští vojenští lékaři v korejské válce I*. In: *Historie a vojenství* 43, 1994, 2, s. 132-161; PILÁT, Vladimír, *Českoslovenští vojenští lékaři v korejské válce II*. In: *Historie a vojenství* 43, 1994, 3, s. 89-106.

5.4. Korejská válka a Čínská lidová republika

Spolupráce mezi severokorejským režimem a Čínskou lidovou republikou probíhala již před vypuknutím válečného konfliktu na Korejském poloostrově. Díky této spolupráci proudili z Číny do severní Koreje vojáci z čínské občanské války, kteří bojovali proti Kuomintangu. Jednalo se přibližně o 14 000 čínských vojáků, kteří se takto dostali do severní Koreje, kde je Kim Ir-sen nechal nosit severokorejské uniformy, aby tak tyto přesuny vojsk utajil před světem. Oficiální vyjádření k těmto transportům vojáků poté bylo to, že tito vojáci byli v Číně pouze na cvičení a nyní se vrací nazpět do vlasti.

Když se v době přípravování útoku na jih Kim dozvěděl, že Sovětský svaz se odmítá do bojů taktéž zapojit, navštívil v polovině května roku 1950 Peking, kde se setkal s čínským vůdcem. Mao Kimovi přislíbil, že přesune tři čínské divize blíže k severokorejským hranicím a v případě potřeby je vyšle severní Koreji na pomoc.¹⁴² Poté, co Spojené státy vstoupily do války, přesunul skutečně Mao 90 000 svých vojáků blíže k řece Ja-lu. Mao nevěřil, že by šla Korea sjednotit mírovou cestou, ale díky tomu, že nechtěl riskovat ozbrojený válečný konflikt s Američany na území Číny, byla korejská válka pro Mao výzvou.¹⁴³

Možným důvodem, proč tomu tak bylo, byly psychologické důvody. Mao věřil, že poté, co se mu podařilo v čínské revoluci porazit své odpůrce, mohl by stejně tak snadno porazit v Koreji Američany, díky čemuž by se dramaticky zvýšila prestiž Čínské lidové republiky v regionu Dálného východu.¹⁴⁴ Dalším možným důvodem, proč se Mao zapletl do tohoto válečného konfliktu, mohlo být i to, že se snažil odvrátit pozornost od vnitřních ekonomických problémů Číny. Stejně tak Mao poukazoval na americký imperialismus.¹⁴⁵

Do září 1950 se stále ještě zdálo, že se Čína války v Koreji nezúčastní vzhledem ke svým ekonomickým problémům, které musí řešit. Jak se však brzy ukázalo, byly tyto

¹⁴² CATHPOLE, s. 25.

¹⁴³ MASTNÝ, s. 95.

¹⁴⁴ KAUFMAN, s. 39.

¹⁴⁵ STUECK, s. 52.

informace nepravdivé, jelikož již 5 srpna vydal Čou En-laj pokyn,¹⁴⁶ aby čínské jednotky byly připraveny k boji.¹⁴⁷ O tom, že Čína změnila své záměry ohledně účasti v korejské válce, se měl svět dozvědět pár dnů předtím, než OSN deklarovala, že její vojska překročí 38. rovnoběžku. Čou tak vlastně podmínil účast Číny ve válce tím, zda americké jednotky vstoupí na území Korejské lidově demokratické republiky.¹⁴⁸ Čínská lidová republika měla v této době poměrně vyhrocené vztahy se Sovětským svazem, jelikož Stalin odmítl podpořit protiofenzívu Číny sovětskými letadly a letectvo Číně přislíbil pouze na obranu čínského území. I přes tento fakt však mezi Maem a Stalinem probíhaly četné rozhovory, jak dokládají desítky dokumentů z této doby. V průběhu korejské války se měl vztah mezi Sovětským svazem a Čínskou lidovou republikou spravit spolu s tím, jak se vyvíjela situace na frontě.¹⁴⁹

Čína zahájila svůj útok proti jihokorejské 6. divizi v listopadu 1950. Její jednotky pokračovaly s útoky velmi vytrvale, a tak se není čemu divit, že se při zimní ofenzívě podařilo čínské armádě zatlačit americká X. sbor i 8. armádu o více jak 300 mil nazpět.¹⁵⁰ Proti tomuto přímému zapojení Čínské lidové republiky do korejského válečného konfliktu se postavilo několik zemí OSN pod vedením Indie. Tyto země dne 5. prosince poslali Maovi žádost, ve které jej žádaly, aby čínské jednotky ukončily svou činnost v Koreji.

O vyřešení této situace se bohužel bezvýsledně pokusila i Organizace spojených národů, která vytvořila skupinu, jež měla vypracovat podmínky, za kterých by všechny zúčastněné strany souhlasily, že přestanou s palbou a dají možnost mírovému řešení situace.¹⁵¹ Mao však tyto podmínky odmítl do doby, než podle jeho slov budou veškeré americké jednotky zatlačeny do Tichého oceánu. Zároveň ale požádal o přijetí Čínské lidové republiky do Rady bezpečnosti OSN a stažení nepřátelských vojsk z korejského poloostrova. O možném uzavření příměří pak začal Mao uvažovat teprve až poté, co americký prezident a bývalý armádní generál Dwight D. Eisenhower pohrozil Číně, že

¹⁴⁶ Čou En-laj byl v letech 1949-1976 ministerským předsedou a ministrem zahraničí Čínské lidové republiky.

¹⁴⁷ STUECK, s. 52.

¹⁴⁸ DONALDSON, s. 30.

¹⁴⁹ MASON, s. 183.

¹⁵⁰ SANDLER, s. 117.

¹⁵¹ CHO, s. 92.

v případě, že nepřistoupí na podmínky příměří, začnou Spojené státy uvažovat o použití jaderné zbraně na čínském území.¹⁵²

¹⁵² KAUFMAN, s. 41.

6 Důsledky ukončení konfliktu

6.1. Příčiny zastavení konfliktu

Dnes se můžeme jen dohadovat, jaký vliv na uzavření příměří měla výměna dvou hlavních představitelů tohoto konfliktu. Dne 5. března 1953 totiž zemřel Josif Vissarionovič Stalin a amerického prezidenta Trumana nahradil ve funkci Dwight Eisenhower. Ke změnám došlo i na postu zástupce Sovětského svazu na půdě Rady bezpečnosti OSN. Novým sovětským delegátem se stal Andrej Vyšinskij, kterého vystřídal na postu ministra zahraničí Molotov.¹⁵³ To, že se mění přístup Sovětského svazu k otázce korejského konfliktu, bylo jasně patrné již na pohřbu Stalina, kdy se Molotov, Vyšinskij a Berija rozhovořili o myšlence koexistence dvou rozdílných politických i státních systémů, jakým byl komunismus a kapitalismus. Stejně tak Malenkův projev ze dne 15. března 1953, ve kterém hovořil o tom, že neexistuje konflikt, který by se nedal vyřešit mírovou cestou, předznamenával změnu sovětského myšlení. Na tento jeho projev o den později navázal americký prezident Dwight Eisenhower ve svém projevu, který je dodnes znám jako „šance na mír“¹⁵⁴.

I když zpočátku Stalin souhlasil a i materiálně podporoval severokorejskou ofenzívu, byl ve druhém roce války již ochoten jednat o uzavření příměří, jelikož byl poměrně hodně zaskočen tím, s jakou razancí se vrhly Spojené státy do tohoto konfliktu. Nejspíše se chtěl vyhnout tomu, aby byl Sovětský svaz označen za jednoho z viníků této války a nebyly proti němu tedy zavedeny další sankce OSN. Aby Sovětský svaz alespoň trochu napomohl vyřešení situace na Korejském poloostrově, navrhl Jakov Malik, který byl sovětským diplomatem při OSN Radě bezpečnosti, dne 23. června 1951 aby byla válka na Korejském poloostrově ukončena. Tomuto návrhu, o kterém neměl povědomí Mao Ce-tung, předcházelo množství diplomatických rozhovorů se zástupci jednotlivých zemí zasedajících v Radě bezpečnosti OSN.¹⁵⁵

Předchozí zdlouhavé rozhovory vzbuzovaly nevoli u široké veřejnosti. V západním světě se sice o konflikt příliš lidí nezajímalo, jelikož Korejský poloostrov

¹⁵³ STUECK, s. 308.

¹⁵⁴ Ve Spojených státech spíše znám v anglickém originále jako „Chance for Peace“.

¹⁵⁵ MOON, Chung-In, *Ending the Cold War in Korea. Theoretical and Historical Perspectives*, Seoul 2001, s. 75.

byl na ně příliš daleko, než aby dění zde věnovali pozornost, avšak v Sovětském svazu tomu bylo jinak. Komunistická propaganda se v Sovětském svazu postarala o to, aby byli jeho obyvatelé o tomto konfliktu dostatečně informováni.¹⁵⁶ Obyvatelé Sovětského svazu konflikt v Koreji zaznamenali i jinak. Díky materiální podpoře, kterou Stalin posílal do Koreje a Číny, rostly náklady na život obyvatel Sovětského svazu. To spolu s faktem, že se mnoho jeho obyvatel obávalo o svou bezpečnost a možnosti dalšího vyostření konfliktu, který by mohl přerůst v další světovou válku, přispělo ke snaze Sovětského svazu ukončit tento konflikt mírovou cestou.

Spojené státy se tedy musely rozhodnout, jaké budou jejich podmínky, za kterých budou ochotny ukončit válku, která se již přesunula na území severní Koreje. Cíle USA se v průběhu celého ozbrojeného konfliktu značně měnily, ale hlavním bodem vždy zůstávala snaha ukázat Sovětskému svazu i celému světu, že již nebudou nadále uplatňovat politiku appeasementu z první poloviny 20. století, ale naopak v rámci politiky zadržování komunismu uplatní i vojenskou sílu, aby dosáhly svých cílů. Tyto cíle, kterými zpočátku byla snaha o sjednocení celé Koreje, zastavení válečných operací a snaha o to, aby se válka nerozšířila do dalších zemí, byly nakonec vystřídané snahou, aby bylo alespoň dosaženo nějakého kompromisu mezi zneprátelenými stranami a byl rychle nastolen mír v této oblasti.

To, že se Spojené státy snažily dosáhnout kompromisu téměř za každou cenu, spolu s faktem, že v průběhu celého tohoto konfliktu nepoužily jadernou zbraň, ač její nasazení několikrát zvažovaly, jim příliš nepomohlo při dalších jednáních se Sovětským svazem, který se jich díky tomuto již tolik neobával. Spojené státy si při stanovování podmínek, za kterých budou ochotny akceptovat příměří, musely říci, kam až jsou ochotny zajít. Severní Korea a Čínská lidová republika musely být zajisté potrestány a označeny za viníky. Sankce vůči nim však nemohly být příliš vysoké,

¹⁵⁶ V dění na Korejském poloostrově se také angažovaly také evropské sovětské satelity, mj. i Československo, které všemožnými způsoby podporovaly severokorejské režim. Co se týká hodnoty a množství dodávek poskytovaných severní Koreji je možné říci, že stálo na prvním místě Československo. Pavel Janeček ve své studii Československo-korejské vztahy uvádí tabulky, které přesně vystihují počty komodit dodávaných KLDK v průběhu konfliktu. Při tvorbě své studie vycházel z archivů Ministerstva zahraničních věcí České republiky. JANEČEK, s. 34-47. Jednotlivé tabulky komodit jsou uvedeny v příloze č. 8 – Tabulka dodávek ČSR do KLDK.

mohly by totiž získat pocit, že nemají co ztratit a chtějí tak pokračovat ve válce.¹⁵⁷ Pokud by se tak stalo a Spojené státy by musely pokračovat ve válce, která by se v tomto případě nejspíše posunula na území Čínské lidové republiky, hrozilo by, že se tento konflikt stane opět světovým. K rychlému nalezení mírového řešení celého konfliktu nevedly Spojené státy jen vysoké materiální náklady na válku v Koreji, ale také vysoké ztráty na životech.¹⁵⁸

6.2. Mírové rozhovory

Dne 13. června 1951 se sešel Stalin s Kim Ir-senem a členem vedení čínské komunistické strany Kao Kangem v Moskvě. Na tomto setkání se údajně tyto dva dohadovali se Stalinem, zda je výhodnější okamžité zastavení válečných operací a přijetí podmínek příměří, nebo vybojování výhodných pozic, ze kterých by v případě neúspěchu mírových jednání bylo možné opětovně zaútočit.¹⁵⁹ Stalin byl nakonec pro, aby byly vojenské operace zastaveny okamžitě a celý konflikt se tak dále neprotahoval. Zástupce Sovětského svazu v OSN tak dne 23. června předložil návrh, aby Rada bezpečnosti začala vyjednávat o příměří.

Tak se také stalo a dne 10. července usedly k jednacímu stolu delegace Korejské lidově demokratické republiky, zástupci čínských “dobrovolníků“ v jejichž čele byl Nam Irem a Siou Fengem. Zástupcem Organizace spojených národů na těchto jednáních byl admirál Charles Turner Joy. Na těchto mírových rozhovorech se jednalo především o stanovení demarkační čáry a způsobu, jak si jednotlivé strany vymění válečné zajatce.¹⁶⁰ Aby Spojené státy ukázaly, že se jim nejedná o vítězství a zlepšily tak

¹⁵⁷ KISSINGER, s. 494.

¹⁵⁸ Výše ztrát se však v jednotlivých zdrojích značně liší. Catchpole ve své publikaci uvádí, že na straně Spojených států zahynulo 54 000 mužů, což vzhledí ze všech publikací jako nejreálnější množství. Dále pak zahynulo 520 000 Severokorejců, 900 000 Číňanů, 1,3 milionů Jihokorejců a 10 000 mužů z jednotek OSN. Co je však zcela jisté, jelikož se to dá ověřit v rozpočtu americké vlády z tohoto období je to, že výdaje Spojených států na vojenské operace v Koreji činily v roce 1953 na 50 miliard amerických dolarů, což v tomto posledním roce války bylo téměř třikrát více, než tomu bylo při počátku konfliktu. CATHPOLE, s. 334; STUECK, s. 350.; PÍŠA, s. 84.

¹⁵⁹ MOON, s. 76.

¹⁶⁰ NÁLEVKA, *Světová politika*, s. 49.

atmosféru na mírových jednáních, rozhodly se, že všechny vojenské operace bude muset schvalovat nejvyšší velitel, kterým byl americký prezident.¹⁶¹

I přes to, jak se Spojené státy snažily uzavřít mezi bojujícími stranami příměří, zůstávalo jednání o něm stále na mrtvém bodě a jednání byla odložena na pozdější dobu. K dalšímu setkání došlo až na podzim téhož roku, přičemž tato jednání o příměří pokračovala až do jeho samotného přijetí.¹⁶² Čínská lidová republika měla coby prioritu zrekonstruovat svou domácí ekonomiku, která byla v dosti špatném stavu díky dlouhodobému válečnému konfliktu, který ji vyčerpával. Ač by se tedy mohlo zdát, že Čína bude usilovat o rychlé nalezení řešení, nebylo tomu tak. Mírové rozhovory, které započaly 10. července 1951 se tak protáhly na neuvěřitelné 2 roky.

Tím, kdo nejvíce protahoval mírové rozhovory, byl však jihokorejský prezident, který neustále vyhrožoval, že se jeho vojenské jednotky odtrhnou od jednotek OSN a v bojích budou pokračovat i když již bude přijato příměří. Byl totiž nadmíru rozčilen z návrhů amerických diplomatů, které byly na mírových rozhovorech předkládány. Tito diplomaté totiž chtěli nechat otázku sjednocení Koreje projednat na mezinárodní konferenci, která by se sešla teprve až poté, co by byl nastolen na Korejském poloostrově mír. Li Syn-manovi se tento návrh nelíbil nejspíše i z důvodu, že chtěl sjednocení Koreje dosáhnout vojenskou silou.¹⁶³ Aby jasně vyjádřil své rozlíčení z předloženého návrhu, propustil dne 18. června 1953 na 25 000 vojáků severní Koreje a Číny, kteří se však na sever ani do Číny nechtěli vrátit. Tímto svým počinem vlastně porušil dohodu Organizace spojených národů s komunisty, která se týkala právě vydávání vojenských zajatců.¹⁶⁴

Díky tomu, že jihokorejský prezident dělal takovéto obstrukce, se není čemu divit, že dokonce generál Clark připravil plán, jak se Li Syn-mana zbavit. Nakonec se však Eisenhowerovým delegátům podařilo jihokorejského prezidenta přesvědčit, aby s předloženými podmínkami příměří souhlasil. Jeden z důvodů, proč se nechal Li Syn-man přesvědčit byla bilaterální smlouva mezi Spojenými státy a jižní Koreou o

¹⁶¹ NÁLEVKA, Vladimír, *Kapitoly z dějin studené války*, Praha 1997, s. 91.

¹⁶² CATHPOLE, s. 302.

¹⁶³ CHO, s. 205.

¹⁶⁴ CATHPOLE, s. 302.

vzájemné bezpečnosti a poválečné ekonomické a vojenské pomoci jižní Koreji od Spojených států.¹⁶⁵

Jednou z nejpálčivějších otázek při uzavírání příměří, byla otázka poválečných repatriací. Aby obě strany ukázaly dobrou vůli a mohli pokračovat ve složitějších otázkách vyjednávání, souhlasili komunisté s tím, že si vzájemně vymění s jednotkami OSN zajatce ještě před uzavřením příměří 28. března 1953. Problém však nastal s výměnou zajatců, kteří se odmítali navrátit nazpět do Číny či severní Koreje. Objevil se zde tedy návrh, aby ti co se chtějí navrátit do vlasti, do ní také byli navraceni a ti ostatní, aby byli posláni na nezávislé území, což by umožnilo nastalou situaci řešit bez časové tísně. Tato poměrně početná skupina zajatců měla být do šesti měsíců od poslání na toto nezávislé území přesvědčena představiteli svého národa, aby se navrátila nazpět do vlasti. Tento návrh premiéra Čou En-laja velitel vojenských sil OSN generál William K. Harrison odmítl, jako příliš zdouhavý, a tak nastavil délku tohoto pobytu na nezávislém území na 60 dní. Tímto nezávislým územím pak mělo být Švýcarsko.

Poté, co se začalo spekulovat o důvěryhodnosti slibů jednotlivých zúčastněných stran, byla ustanovena nezávislá komise, která měla problém repatriace řešit. V této komisi zasedaly země jako Polsko, Československo, Švýcarsko, Indie a Švédsko. Tato nově ustanovená komise měla kontrolovat nerepatriované zajatce po dobu 4 měsíců, přičemž po uplynutí této doby měla problém převzít a vyřešit mezinárodní konference.

Poté, co byly všechny tyto problémy vyřešeny, a jihokorejský prezident byl vládou Spojených států amerických přesvědčen, že USA zaručí existenci Korejské republiky, které bude následně poskytnuta pomoc, mohl být celý tento konflikt na Korejském poloostrově ukončen.¹⁶⁶

6.3. Podpis dohody o příměří

Zúčastněné strany korejské války musely zasednout u jednacího stolu celkem 158x než bylo dosaženo dohody o příměří. Podepsání této dohody bylo naplánováno na 27. července, přičemž místem měl být Pchanmundžon. Dokument o příměří měl za Organizaci spojených národů podepsat generál William Harrison a generál Clark, za

¹⁶⁵ CHO, s. 205.

¹⁶⁶ MOON, s. 85.

severní Koreu to měl být generál Nam Ir a severokorejský vůdce Kim Ir-sen a za Čínu maršál Pcheng Te-chuaj.¹⁶⁷

Poté, co bylo toto příměří podepsáno, měly všechny zúčastněné strany přestat se svými válečnými operacemi do 12 hodin od podpisu a problematika rozdělené Koreje se měla řešit na mezinárodní konferenci, kam by byli pozváni zástupci jak severní, tak jižní Koreje. Aby vznikla mezi severní a jižní Koreou demilitarizovaná zóna, musela se severokorejská i jihokorejská armáda stáhnout o 2 kilometry nazpět do vnitrozemí od 38. rovnoběžky, která tak byla ustanovena coby demarkační linie. Tato demilitarizovaná zóna poté měla posloužit ke snížení rizika vzniku nového konfliktu.¹⁶⁸ Demarkační linie stejně tak nemohla být překročena nikým, kdo neměl dostatečné oprávnění, avšak řeka Han, která se v této oblasti nalézala, mohla být oběma stranami používána k civilní dopravě.

Dále byla ustanovena Dozorčí komise, která měla dohlížet na křehké příměří, které bylo nastoleno. Členy této komise bylo Československo, Švédsko, Švýcarsko a Polsko.¹⁶⁹ Jelikož se korejské války zúčastnilo celkem 16 států, je jasné, že v dohodě o příměří musely být zmíněny všechny. To bylo vyřešeno tak, že dne 27. července 1953 vydalo velitelství sil OSN ve Washingtonu prohlášení, které všechny zúčastněné země podepsaly a tím vlastně přijaly podmínky příměří na Korejském poloostrově. Zároveň se však tyto státy zavázaly, že poskytnou Organizaci spojených národů podporu při budování sjednocené a nezávislé Koreje.¹⁷⁰ Pokud by poté některý ze států jednal proti duchu této dohody, měly ostatní státy právo zasáhnout, aby se znovu nerozhořel konflikt. Na výměnu válečných zajatců měly tyto státy také dohlížet, přičemž tato výměna měla začít 60 dní od podpisu příměří. Ve skutečnosti se s těmito výměnami začalo už v srpnu 1953.

I přes fakt, že se Spojeným státům podařilo dostatečně proklamovat svou politiku zadržování komunismu a fakt, že jsou ochotny tuto svou zahraniční politiku vymáhat i

¹⁶⁷ Příloha č. 7 – Text hlavních bodů dohody o příměří uzavřené 27. července 1953 v Pchanmundžonu.

¹⁶⁸ CATHPOLE, s. 304.

¹⁶⁹ PÍŠA, s. 84. Více se zabývá činností československé armády na linii příměří Vladimír Pilát ve své studii. PILÁT, Vladimír, *Příprava takzvané Zvláštní skupiny čs. armády k činnosti na linii příměří v Koreji*. In: *Historie a vojenství* 47, 1998, 6, s. 58-83.

¹⁷⁰ CATHPOLE, s. 174.

vojenskou silou, což nepochybně ztížilo plány komunistických vůdců na šíření jejich komunistické revoluce, lze i tak hovořit o jisté výhře Sovětského svazu. Důsledky korejské války byly vidět o několik let později, kdy USA vstoupily do války ve Vietnamu a kritikové válečných operací Spojených států začali poukazovat na to, jaké problémy byly s Koreou a předpovídaly podobné právě ve Vietnamu.¹⁷¹

Vzhledem k faktu, že se sjednocení severní a jižní Koreje nepodařilo vojenskou silou, musel jihokorejský prezident spoléhat na mezinárodní konferenci, která se měla touto otázkou zabývat. Tato mezinárodní konference, o níž se zmiňuje již 4. článek dohody o příměří, byla svolána do Ženevy dne 26. dubna 1954. Organizace spojených národů plánovala na této konferenci uzavření dohody, v níž by se zavázala, že dohlédne na svobodné volby v Koreji. Stejně tak chtěla po uskutečnění těchto voleb opustit oblast Koreje za předpokladu, že místní obyvatelstvo bude souhlasit se sjednocením.¹⁷²

Molotov, Čou En-laj a Nan II, kteří byli zástupci komunistických režimů na této mezinárodní konferenci však odmítli, autoritu OSN a naopak navrhli, aby volby uspořádala a na jejich průběh dohlédla komise, která by byla složena ze zástupců socialistických a kapitalistických zemí. Stejně tak všichni tři požadovali, aby se vojska Organizace spojených národů stáhla z Koreje ještě před uskutečněním těchto voleb. Vzhledem k faktu, že kdyby byli v této navrhované komisi přítomni zástupci komunistických stran, kteří by tak získali právo veta a tím by de facto mohli sabotovat konání voleb, byli Američané proti těmto návrhům. Výsledkem celé této mezinárodní konference tak nakonec byla jen tzv. Dohoda šestnácti, vydána dne 15. června 1954, která vlastně nic neřešila, pouze shrnovala protichůdné názory zástupců komunistických vlád a Organizace spojených národů. Díky tomu lze tedy tuto konferenci hodnotit, jako neúspěšnou.¹⁷³

¹⁷¹ KISSINGER, s. 508.

¹⁷² CATHPOLE, s. 308.

¹⁷³ CATHPOLE, 361.

6.4. Konsekvence konfliktu

6.4.1. Sovětský svaz a Čínská lidová republika

Konflikt v Koreji jasně ukázal, že se Spojené státy snaží vyhnout válce s Čínou, což nejlépe dokázal fakt, že veškeré vojenské operace se odehrávaly za řekou Ja-lu, která tvořila hranici Čínské lidové republiky a severní Koreji. I přes skutečnost, že z celého tohoto konfliktu odešla Čínská lidová republika na straně poražených, nepochybně se dostala na úroveň světových velmocí a od této chvíle s ní museli všichni v oblasti Dálného východu počítat. Po válečném konfliktu na Korejském poloostrově se Čína definitivně odpoutala od Spojených států a dostala se do područí Sovětského svazu, který ji diktoval zahraniční politiku. Díky tomuto byla Čína v následujících letech Sovětským svazem podporována ekonomicky i vojensky.¹⁷⁴ Lze konstatovat, že díky válce na Korejském poloostrově zvýšil Sovětský svaz důvěru v Čínu, která se postavila na stranu severokorejského komunistického režimu. Díky této důvěře nabídl po skončení války Sovětský svaz Číně 156 vědeckých i průmyslových projektů, které měly Číně pomoci nastartovat průmysl a vést k industrializaci.¹⁷⁵ Tak mohla Čína již v roce 1953 přijít s prvním pětiletým plánem, který měl za úkol zvýšit industrializaci země 4x oproti roku 1949.¹⁷⁶

Po Korejské válce se díky čínské zahraniční politice snažily Spojené státy o udržení role tvůrce kolektivní bezpečnosti, jelikož si byly dobře vědomi, že v Číně jim roste veliký konkurent, který je navíc v područí Sovětského svazu. Stejně tak po konfliktu podepsal Mao s Kim Ir-senem dohodu, v níž se Čína zavázala poskytnout Korejské lidově demokratické republice vojenskou, ekonomickou i kulturní podporu, a to za účelem zastavení kolonialismu a imperialismu.¹⁷⁷ Díky tomu, že Čína během korejské války spolupracovala se Sovětským svazem, od kterého měla značnou materiální i vojenskou podporu, vzešla z ní coby asijská velmoc, která měla ambice v budoucnu ekonomicky i vojensky konkurovat Spojeným státům. Tento její potenciál však v následujících letech trochu oslabily špatné vztahy se Sovětským svazem, které

¹⁷⁴ GONCHAROV, s. 219.

¹⁷⁵ MOON, s. 94.

¹⁷⁶ CHO, s. 225.

¹⁷⁷ MOON, s. 95.

byly důsledkem vnitropolitické situace uvnitř Číny. Avšak i přes to zůstal v době studené války čínský vliv velmi silný.

6.4.2. Konsekvence na USA

Velitel spojeneckých jednotek generál Mark W. Clark hodnotil podepsání příměří jakožto potupné pro Organizaci spojených národů, tak pro Spojené státy, které se v tomto konfliktu nejvíce angažovaly. Historicky poprvé se totiž museli američtí vojáci stáhnout z dobývaného území, aniž by dosáhli úplného vítězství.¹⁷⁸ Na korejské válce si Američané poprvé vyzkoušeli svou novou politiku zadržování komunismu a ihned zjistili, že ji nebude možné prosazovat pouze ekonomickou podporou ohroženým států, ale také vojenským zásahem.¹⁷⁹ Teprve až vypuknutí konfliktu Spojeným státům ukázalo, že oblast Asie je pro ně stejně důležitou, jako Evropa.¹⁸⁰ Z tohoto důvodu byly následně nuceny uzavírat s asijskými státy bilaterální smlouvy, které by zamezily šíření komunismu v této oblasti. Stejně tak Spojené státy započaly s budováním systému kolektivní bezpečnosti, který měl být obdobou NATO a zajišťovat kolektivní bezpečnost všech zapojených států. Samotný korejský konflikt vytvořil ze Spojených států vojenský komplex, který byl schopný zasáhnout proti šíření komunismu vojenskou silou. Naplno se také ukázalo, že politika zadržování komunismu nebude fungovat, pokud Spojené státy nebudou ochotny ji prosazovat vojenskou silou.

¹⁷⁸ CHO, s. 306.

¹⁷⁹ KAUFMAN, s. 69.

¹⁸⁰ STUECK, s. 365.

Závěr

Již od konce druhé světové války, tedy lépe řečeno od okamžiku, kdy začala být zcela zřejmá porážka mocností OSY, do 80. let 20. století existovalo jistá tenze mezi sovětským gigantem na východě a kapitalistickým protihráčem na západě. Toto napětí po čase přerostlo v konflikt, který svět rozdělil na státy prozápadní civilizace a jak to možné s určitou nadsázkou říci „těch druhých“. Tento konflikt do dnešních dob přetrval pod označením „studená válka“, ve které měly největší vliv již zmíněné Spojené státy a Sovětský svaz. Tato válka vykrystalizovala v několik otevřených střetů, mezi něž je možné zařadit i válku v Koreji z 1950-1953, která se stala prvním otevřeným střetem těchto dvou ideologií.

Z dochovaných dokumentů a po prostudování dostupné literatury k tomuto konfliktu se lze domnívat, že Stalin tento ozbrojený konflikt nenařídil, ba právě naopak se snažil, aby se v něm Sovětský svaz nemusel příliš angažovat. Ale také by bylo nesprávné říci, že v něm neviděl svoji šanci na rozšíření svých cílů dále po světě. Dalo by se snad říci, že pouze využil situaci, která nastala po druhé světové válce, a ve které viděl a cítil příležitost na expanzi komunismu. Zároveň se však obával moci Spojených států a prostřednictvím války v Koreji pouze zkoušel reakci Západu. On sám kdysi naznačil, že *„dosavadní vojenská převaha Sovětského svazu a jeho spojenců v Evropě potrvá ještě tři nebo čtyři roky... Korejská válka je v tomto ohledu pouze průzkumnou sondou protivníka.“*¹⁸¹ S největší pravděpodobností tak byl hlavním iniciátorem konfliktu severokorejský vůdce Kim Ir-sen, který se tak snažil sjednotit Korejský poloostrov vojenskou silou, jak to hlásal už v průběhu druhé světové války.

Sovětský svaz podle dochovaných dokumentů poskytl Kimovi vojenskou i materiální podporu, avšak do poslední chvíle se obával odvetných opatření Spojených států. Teprve poté, co Kim Stalina přesvědčil, že se bude jednat o bleskovou válku, kdy nebudou moci Spojené státy dostatečně rychle zareagovat, svolil Stalin se severokorejskou ofenzívou. V případě, že by se podařilo komunistům obsadit Korejský poloostrov, znamenalo by to pro Stalina strategickou výhodu v případě, kdy by se rozhodl rozpoutat válku se Spojenými státy, které mohly využívat své základny

¹⁸¹ NÁLEVKA, *Stalinova hra*, s. 77.

v Japonsku. Ten, kdo Kim Ir-senovu režimu skutečně pomáhal v době války byla Maova Čínská lidová republika, jejíž vstup do války znamenal skutečnost, že válka neskočila už na konci roku 1950, jak to sliboval generál MacArthur Trumanovi.

Čína vstoupila do války do jisté míry i kvůli tomu, aby vojenský konflikt odvrátil pozornost od jejích ekonomických problémů, které měla po druhé světové válce. Mao se cítil být ohrožený v okamžiku, když se blížila porážka severokorejské režimu na konci roku 1950. I pro něj měl Korejský poloostrov strategický význam jako pro Stalina. Mao si tedy nemohl dovolit, aby byla severní Korea poražena, poněvadž, kdyby Jihokorejci dále spolupracovali se Spojenými státy, pak by byl ohrožen i on sám a to si nemohl dovolit.

Do dnešních dnů není možné stoprocentně říci, kdo v oněch časech vytáhl pojistku a zaútočil jako první, ale z prozkoumaných skutečností, je možné říci, že byla severokorejská armáda cílevědomě a dlouhodobě připravována na možné rozpoutání konfliktu. Což tedy potvrzuje do dnešních dnů uznávaný fakt, že rozkaz o invazi vyšel ze strany severu.

Válka v Koreji znamenala pro nadcházející mezinárodní politiku v období studené války velké změny. Kupříkladu v pohledu Spojených států na Čínu nebo i na vnitřní situaci v Číně. Došlo prostřednictvím sovětských dodávek k modernizaci dříve zaostalé čínské lidově osvobozené armády, na kterou od teď musely Spojené státy pohlížet s velkým respektem a obavou. Došlo také k velkým změnám uvnitř samotné čínské lidově osvobozené armády, která vstupovala do konfliktu s neotřesitelnou vírou ve svého vůdce Mao Ce-tunga, ale toto přesvědčení se na konci konfliktu změnilo.

Skutečnost, že kdyby americký ministr zahraničí Dean Acheson zahrnul Korejský poloostrov do tichomořského obranného perimetru USA, že by pak nemuselo k válce vůbec dojít je opodstatněná. Ale není možné s určitostí tvrdit, že by se pak studená válka vyvíjela úplně jiným směrem. Faktem ovšem zůstává to, že nebýt korejské války tak by se Japonsko nevzpamatovalo z porážky za druhé světové války tak rychle. Jen díky této válce totiž došlo k urychlenému podpisu mírové smlouvy, na jejímž základě se pak Japonsko stalo týlovou základnou USA, které svým přispěním pomohly Japoncům s poválečnou obnovou. Důsledkem nárůstu obav z komunistické expanze ve Východní Asii byly vytvořeny aliance podle vzoru NATO – SEATO a ANZUS.

I přes tyto skutečnosti se však Spojeným státům bojujícím společně po boku OSN nikdy nepodařilo komunistický sever porazit, a tak vše skončilo příměřím, které trvá až do dnešních dnů. Proto se různě po světě objevují názory, že válka v Koreji vlastně skončila tam, kde začala, na 38. rovnoběžce.

7 Seznam použité literatury

CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka. 1950-53*, Praha 2003.

CRAIG, Campbell, *The Atomic Bomb and the Origins of the Cold War*. New Haven 2008.

CROCKATT, Richard, *The Fifty Years War. The United States and the Soviet Union in World Politics. 1941-1991*, London 1995.

DONALDSON, Gary A., *America at War Since 1945. Politics and Diplomacy in Korea, Vietnam, and the Gulf War*, Westport 1996.

GADDIS, John Lewis, *Studená válka*, Praha 2006.

GONCHAROV, Sergei N., LEWIS, John W., LITAI, Xue, *Uncertain partners. Stalin, Mao, and the Korean War*, Stanford 1993.

CHEN, Jian, *New Cold War History. Mao's China and the Cold War*. Chapel Hill 2001.

CHO, Myung Hyun, *Korea and the Major Powers. An Analysis of Power Structures in East Asia*, Seoul 1989.

JANEČEK, Pavel, *Československo-korejské vztahy v době korejské války 1950-1953*. In: *Historie a vojenství* 55, 2006, 3, s. 34-48.

JENKINS, Roy, *Truman*, Praha 1996.

KAUFMAN, Burton Ira, *The Korean Conflict*, Westport 1999.

KISSINGER, Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha 1996.

LIGHTBODY, Bradley, *The Cold War*, New York 1999.

MASON, John W., *The Cold War. 1945-1991*, London 1996.

MASTNÝ, Vojtěch, *The Cold War and Soviet Insecurity. The Stalin Years*, New York 1996.

- MOON, Chung-In, *Ending the Cold War in Korea. Theoretical and Historical Perspectives*, Seoul 2001.
- NÁLEVKA, Vladimír, *Kapitoly z dějin studené války*, Praha 1997.
- NÁLEVKA, Vladimír, *Světová politika ve 20. století*, Praha 2000.
- NÁLEVKA, Vladimír, *Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti. Korejská válka 1950-1953*, Praha 2008.
- NÁLEVKA, Vladimír, *Studená válka*, Praha 2003.
- PAINTER, David S., *The Cold War. An International History*, London 1999.
- PÍLÁT, Vladimír, *Českoslovenští vojenští lékaři v korejské válce I*. In: *Historie a vojenství* 43, 1994, 2, s. 132-161.
- PÍLÁT, Vladimír, *Českoslovenští vojenští lékaři v korejské válce II*. In: *Historie a vojenství* 43, 1994, 3, s. 89-106.
- PÍLÁT, Vladimír, *Příprava takzvané Zvláštní skupiny čs. armády k činnosti na linii příměří v Koreji*. In: *Historie a vojenství* 47, 1998, 6, s. 58-83.
- PÍŠA, Martin, *Československo a korejská válka*. In: *Historický obzor* 8, 1997, 3/4, s. 81-85.
- SANDLER, Stanley, *The Korean War. An Interpretative History*, London 1994.
- SCHALLER, Michael, *American Occupation of Japan. The Origins of the Cold War in Asia*, New York 1985.
- STUECK, William Whitney, *The Korean War. An International History*, Princeton 1995.
- SUCHÝ, Petr, *Strategie zadržování v americké zahraniční politice. Vznik a vývoj koncepce 1945-1953*, Brno 2005.
- WRIGHT, David S., *The History of China*, Westport 2001.

8 Resumé

The first armed conflict beginning of the Cold War, which was important to have a nuclear bomb, became the Korean War. The Korean War was a local conflict between North and South Korea, in which troops of the People's Republic of China supported by the Soviet Union fought for North, and United Nations' troops led by the United States of America fought for South. The main research assignment of this bachelor thesis was to analyze and evaluate the course and consequences of the Korean War for international policy.

The text of the bachelor thesis has been divided into three parts, which consist of five chapters. To understand the changes in international relations during the Korean War, is an integral part of the first mapping of the situation in the Far East at the end of the Second World War in general, and particularly on the Korean peninsula. Both of it is mentioned in the first and second chapter as well as the beginning of the American policy of containment of communism. The third and fourth chapter presents the circumstances regarding the outbreak of the conflict and attitudes of individual states to war. The fifth chapter explains the causes of the ceasefire, beginning peace talks, circumstances of the signing of an armistice and the consequences of the Korean War for the individual actors of the conflict.

On the basis of various documents, it is possible to say today who gave the order to attack on 25th June 1950. However, the authenticity of these documents has never been confirmed. It is true that the two rival states the Democratic People's Republic of Korea and the Republic of Korea practiced aggressive policy towards each other long before the outbreak of the conflict. But by the fact that Kim Il-sung was Red Army officer speaking about his plans for violent reunification of Korea during the Second World War, was foreshadowed beginning of „civil war“ on peninsula. The reason why Kim put a smaller number of armed forces in the first wave of attack than had been available due to the fact he was afraid of disclosure. Soviet leader initially hesitated to agree with the attack because he was afraid of the intervention of the United States and global conflict. Stalin finally gave Kim approval of the attack after Kim's persuasion.

The condition was agreement of Mao Zedong. But Mao, who was preparing to conquer Taiwan was not informed of the date of the upcoming offensive.

After landing United Nations' troops at Inchon on 15th September 1950 was Mao Zedong asked by Stalin to help defend the 38th parallel, but Mao initially rejected this request because of fears of open conflict with the United States. Soon he changed his mind and decided to go to war in the interest of his people. Mao saw the entry into the war as a way to distract attention of Chinese people from economic problems. And he also saw in crossing the 38th parallel by United Nations' troops a threat for security of People's Republic of China. It is possible to see a certain „cooling of relations“ between Moscow and Beijing, which can be explained by Stalin's reluctance to support Mao because of his growing power in the Far East. President Truman thought about using of nuclear bomb after China's entry into war at the end of 1950, but fortunately it did not happen.

Japanese military assistance during the Korean War prompted the United States to sign a peace treaty with Japan in 1951, which they got the possibility to maintain military bases there. Thus Japan became important military but also trading partner of United States.

The war ended with the signing of an armistice on 27th July 1953. The agreement was signed by representatives of warring sides apart from government of Republic of Korea, which promised not to violate it. It was created a line of demarcation that separates North and South Korea and also was created a demilitarized zone at a distance two kilometers from the line in both directions. Conference in Geneva was held on 26th April 1954 after Stalin's death to solve the problem of the divided Korea. There has been suggested peaceful reunification of the country, which was rejected by communist delegates. Korea remained the separated country and clashes between North and South continues until the present.

9 Přílohy

Příloha č. 1 – Oficiální portrét severokorejského vůdce Kim Ir-sena.

Zdroj: NÁLEVKA, Vladimír, *Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti. Korejská válka 1950-1953*, Praha 2008, s. 25.

Příloha č. 2 – Fotografie prvního prezidenta Korejské republiky Li Synmana.

Zdroj: ECKERT, Carter J., *Dějiny Koreje*, Praha 2001, s. 247.

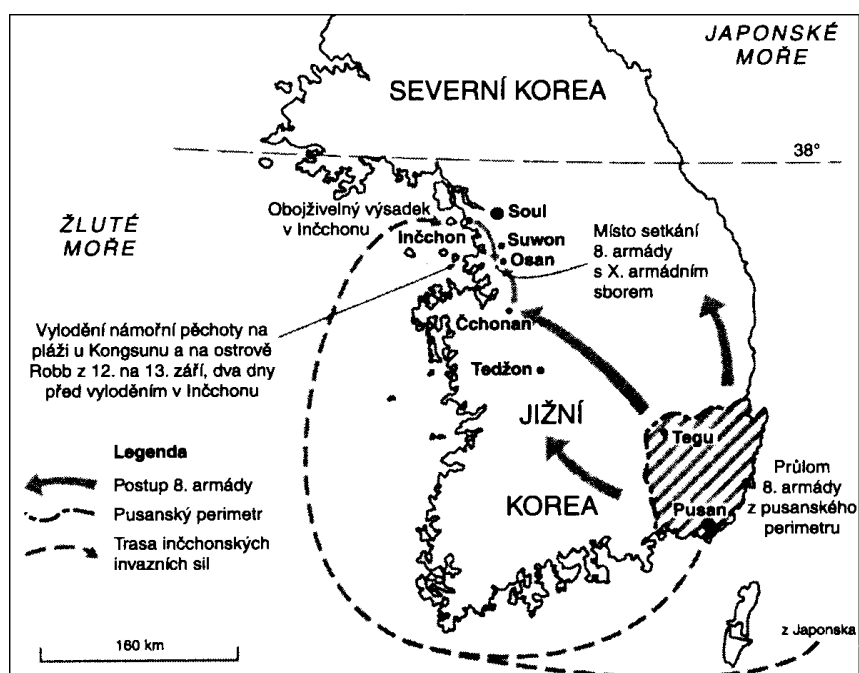
Příloha č. 3 – Fotografie vůdce Čínské lidové republiky Mao Ce-tunga.

Zdroj: NÁLEVKA, Vladimír, *Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti. Korejská válka 1950-1953*, Praha 2008, s. 32.

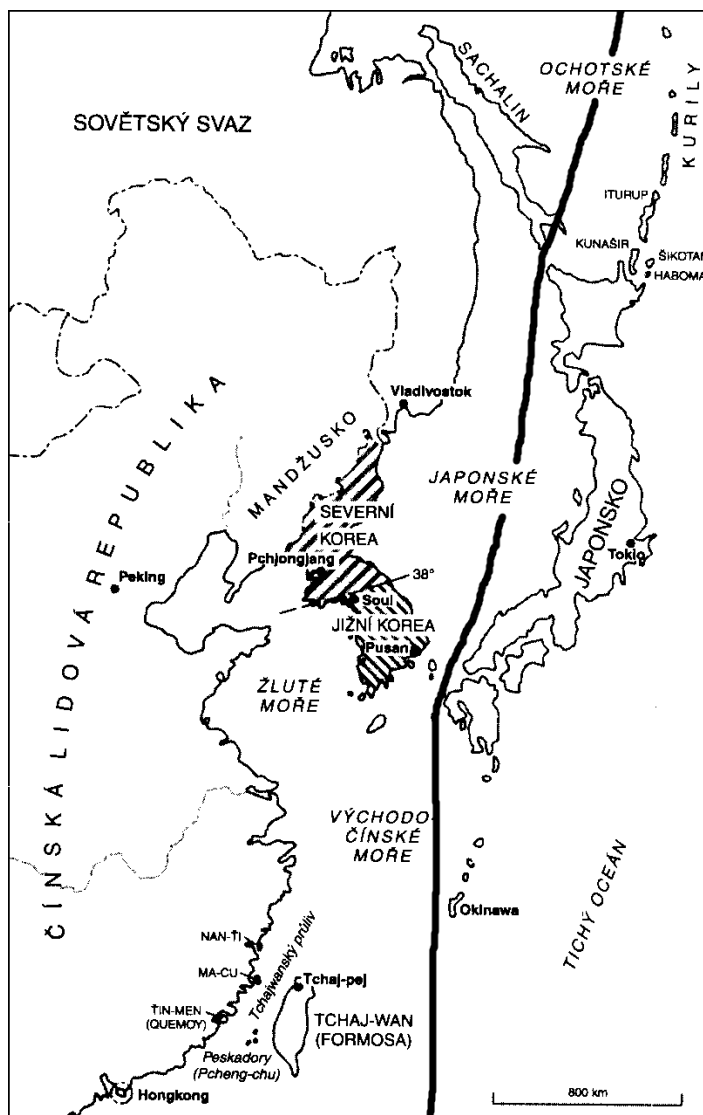
Příloha č. 4 – Schéma vyloďení u Inčchonu 15. září 1950.

Zdroj: CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka. 1950-53*, Praha 2003, s. 25.

Příloha č. 5 – Dálný východ na konci druhé světové války a obranný perimetr USA zde.

Zdroj: CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka. 1950-53*, Praha 2003, s. 10.

Příloha č. 6 – Tabulka dodávek komodit ČSR do KLDR.

Zdroj: JANEČEK, Pavel, *Československo-korejské vztahy v době korejské války 1950-1953*. In: *Historie a vojenství* 55, 2006, 3, s 44.

Druh zboží	Jednotkové množství	Počet
Sukno na uniformy a pláště	m	60 000
Vojenská obuv	páry	31 736
Pokrývky	ks	10 000
Zimní prádlo	ks	120 000
Pláště	ks	100 000
Pracovní obuv	páry	500 000
Léčiva	bedny	35
Penicilin	mld jednotek	10
Očkovací látky	bedny	26
Rentgeny	ks	80
Mikroskopy	ks	100
Kompresory	ks	380
Hydraulické zdviháky	páry	30
Průmyslové šicí stroje	ks	1 000
Jízdní kola	ks	5 000
Lokomotivy	ks	25
Šlapací drezíny	ks	500
Nákladní auta Praga	ks	400
Motocykly Jawa 250	ks	200
Cín	t	30
Bavlněné látky	km	1 000
Ocelový tažný drát	t	10

**Příloha č. 7 - Text hlavních bodů dohody o příměří uzavřené 27. července
1953 v Pchanmundžonu.**

Zdroj: NÁLEVKA, Vladimír, *Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti. Korejská válka 1950-1953*, Praha 2008, s. 165-168.

Článek I.

Vojenská demarkační linie a demilitarizovaná zóna

1) Bude stanovena vojenská demarkační linie a po obou stranách od ní do hloubky dvou kilometrů bude mezi protivnými silami vytvořena demilitarizovaná zóna. Demilitarizovaná zóna bude zřízena jako nárazníková zóna k tomu, aby se zabránilo případným konfliktům, které by mohl vést k opětovnému zahájení nepřátelství...

Článek II.

Konkrétní ujednání k zastavení palby a příměří

A. Obecně

12) Velitelé protivných stran nařídí a prosadí úplné zastavení nepřátelství v Koreji všech ozbrojených sil pod jejich kontrolou, zahrnující v to všechna zařízení a osazenstvo pozemních, námořních a vzdušných sil, které vstoupí v platnost dvanáct hodin poté, co bude podepsána tato dohoda o příměří.

13) Aby byla zajištěna stabilita vojenského příměří a stejně tak usnadněno dosažení mírového uspořádání jednáním obou stran na politické konferenci na vyšší úrovni, velitelé protivných stran

a) během sedmdesáti dvou (72) hodin poté, co tato dohoda o příměří nabude účinnosti, stáhnou všechny své ozbrojené síly, zásoby a zařízení z demilitarizované zóny s výjimkou jinak uvedeného...

b) během deseti (10) dní poté, co tato dohoda o příměří nabude účinnosti, stáhnou navzájem všechny své ozbrojené síly, zásoby a zařízení z týlových oblastí a z korejských pobřežních ostrovů a vod...

C. Komise neutrálních států pro dohled nad příměřím.

37) Komise neutrálních států pro dohled nad příměřím se bude skládat ze 4 vyšších důstojníků, 2 z nich budou na návrh vrchního velitele velení Spojených národů jmenováni neutrálními státy, jmenovitě Švédskem a Švýcarskem, a 2 z nich budou na

návrh vrchního velitele Korejské lidové armády a velitele čínských dobrovolníků jmenování neutrálními státy, jmenovitě Polskem a Československem. Termín „neutrální státy“, jak je zde použit, je definován jako ty státy, které se jako bojující strany nezúčastnily nepřátelství v Koreji.

40) Komise neutrálních států pro dohled nad příměřím bude mít k dispozici 20 inspekčních týmů neutrálních států, jejichž počet může být upraven dohodou vyšších členů obou stran vojenské komise pro příměří...

Článek III.

Ujednání týkající se válečných zajatců

51) Propuštění a repatriace všech válečných zajatců držených každou ze stran v čase, kdy tato dohoda o příměří nabude účinnosti, bude uskutečněno v souladu s následujícími ustanoveními dohodnutými oběma stranami před podepsáním této dohody o příměří.

a) Během šedesáti (60) dnů od doby, kdy tato dohoda o příměří nabude účinnosti, každá strana, bez toho, aby činila jakékoli překážky, bude přímo repatriovat a propustí po skupinách všechny válečné zajatce ve svém držení, kteří budou trvat na repatriaci na stranu, ke které příslušeli v době zajetí.

b) Každá strana propustí všechny zbývající válečné zajatce, kteří nejsou přímo repatriováni, ze své vojenské kontroly a držení a předá je repatriační komisi neutrálních států v souladu s ustanoveními připojeného dodatku: „Podmínky předání repatriační komisi neutrálních států.“

Článek IV.

Doporučení vládám obou stran

60) Aby bylo zajištěno mírové urovnání korejské otázky, vojenští velitelé obou stran doporučují vládám dotyčných zemí obou stran, aby se během tří (3) měsíců poté, co bude podepsána a vstoupí v platnost dohoda o příměří, uskutečnila politická konference obou stran na vyšší úrovni, která by jednala o otázce stažení všech cizích vojsk z Koreje, o mírovém urovnání korejské otázky, atd...

63) Všechna ustanovení této dohody o příměří, vyjma paragrafu 12, vstupují v platnost ve 22 hodin 27. července 1953.